

GAZETA TRANSILVANIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir petiit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Adevărata cultură şi foloasele ei.

I.

Bărbaţii aleşi şi înțelepţi ai neamului nostru românesc, cari au vieţuit pe la anul 1861, pătrunşi de iubirea cătră poporul nostru cel innapoiat în cultură şi conduşi de gândul bun ca să-i deie modru a se lumina şi deştepta, cu multă trudă şi cu mari jertfe au întemeiat: *Asociaţiunea pentru literatura română şi pentru cultura poporului român.*

Această asociaţiune ce-şi are sediul său în Sibiu, pentru ca să poată lucra şi să poată răspândi lumina culturii naţionale în toate părţile ţării noastre pe unde locuiesc Români, a întemeiat mai multe despărţăminte, cari asemenea conduse de bărbaţi luminaşi şi plini de dragoste cătră popor, lucră cu strădanie pentru înaintarea binelui obşteşc.

Scopul Asociaţiunii se cuprinde în însăşi titulatura sa, unde se zice că s'a întemeiat... *pentru cultura poporului român.*

Cultura, sau lumina, este un bun de obşte, pe care toţi oamenii au dreptul de al însuşi. Cu cât cineva posedă o cultură în grad mai înalt, cu atât este mai în stare a se putea folosi de toate mijloacele cinstite întru ajungerea scopului său. Cultura este morală şi intelectuală, adică: cultura minţii şi cultura inimii. Acestea culturi, cine are norocul a le avea pe amândouă, se poate numi cel mai fericit om.

Cultura minţii fără cultura inimii, este adeseori ca briciul în mâna celui nesocotit.

Un om ager la minte şi iscusit prin învăţatură, dacă îi lipseşte cultura inimii, are mare înclinare spre egoism şi nu arareori, din astfel de oameni se aleg cei mai periculoşi pentru societatea omenească.

Cultura minţii dară, numai împreună cu cultura inimii va fi hmul cel mai adevărat care, poate să aducă cinste, bunăstare şi mulţămire celor ce o posed.

Poporul nostru, luat în general, cultivarea inimii sale şi-o începe încă din frageda pruncie dela părinţii săi.

Când pruncul începe a vorbi cuvinte mai înţelese, maică sa dulce îl dedă a rosti cuvântul D-zeu, a face Cruce, apoi îl învaţă la rugăciuni.

Dup'acestea vine şcoala şi biserica, unde cei ce le cercetează cu sârguinţă şi ascultă cu bună luare aminte, au cel mai bun prilej a se cultiva după legile şi poruncile lui D-zeu. Aici învăţăm a iubi pe D-zeu, care ne ţine şi ne cârmueşte. Învăţăm a iubi pe deaproapele nostru ca pe noi înşine, învăţăm a face bine tuturor şi nimănu a face rău.

Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face! este ţătăna înţelepciunii, pe lângă care să învăte buna înţelegere şi buna stare a societăţii omeneşti.

Noi dară putem zice că poporul nostru în toate timpurile a avut cultura inimii sale — în măsură mai mare, sau mai mică, dar a avut-o.

Românul are inimă miloasă, căci el ajută bucuros pe cel năcăjit. El este îndurat, că dă la cei lipsiţi şi face bine tuturor, cu toate că a lui bunătaie, de multe ori i-s'a răsplătit cu nemulţămire, cu ocară şi dispreţ din partea celor străini.

Dacă poporul românesc din patria noastră, prin creşterea sa religioasă a avut totdeauna o cultură a inimii sale, cu atât mai mult a fost lipsit de o cultură intelectuală. În lungul şi toiu vremilor apuse, el a orbecat în întunerecul neştiinţii, lipsit fiind de mijloacele trebuincioase spre a se putea cultiva şi lumina.

Pe timpul iobăgiei, care a ţinut cu sutele de ani, Românul iobag, era oprit a-şi duce pruncii la şcoală.

Domnul de pământ avea putere să-i răpădească, ca să-şi aducă pruncul dela şcoală şi să muncească alături cu bietul tată în brazda cea domnească. Patru zile în săptămână avea domnescul prin Ardeal. Mai o zi cu ploaie, mai câte-o sărbătoare şi era gata săptămâna, aşa că bietul român iobag, de cele mai multe ori nu ajungea să-şi poată lucra pământul său, care adesea rămânea nesămănat. Din acestea vremuri i-se trage tânguirea:

Nu putea bietul român
De tiranul de păgân,
Nici de casă a-şi căuta
Ci soartea şi-o blăstăma!

Zorile de libertate, cari au răsarit după anul memorabil 1848, ne-au aflat dară ca un popor lipsit de lumina ştiinţei, lipsit de cultura minţii sale. Domnii de român, în cursul lung al vremilor de iobăgie au părăsit poporul, trecând unul după altul în tabăra streină. Abia ici colea, scăpat ca prin urechile acului, a mai rămas câte unul credincios neamului nostru din care s'a născut.

În Ardeal Suluţ-eştii şi Aroneştii, iar la noi în Salaj Pop-enii dela Băsaşti, aceştia, şi alţi câţiva ce s'au ridicat după anii 48 la o treaptă mai înaltă a culturii, alături cu Archiereii şi preoţii poporului, s'au făcut luntre şi punte ca să scape poporul, — să-l ridice din întunerec la lumină, din neştiinţă la învăţatură — ca să poată cuprinde cu vrednicie locul ce i-se cuvine în patria sa străbună.

Ei au fost pătrunşi de adevărul, că cultura şi lumina, un popor şi-le poate câştiga numai prin învăţatura de carte în şcoală, prin adunări culturale, prin petrecerea între oameni cărturari, prin cetitul cărţilor bune şi al gazetelor, prin deprinderi în calculaţiuni şi a altor lucruri folositoare.

Pusu-sau dară pe lucru a îndem-

na şi a ajuta poporul să-şi ridice şcolii şi biserică, asociaţiuni culturale şi economice, a tipări cărţi şi gazete folositoare, cu ajutorul cărora, şi cel mai sărac să-şi poată lumina mintea şi nobilita inima.

V. Păntuş.

Pentru fondul ziaristilor. Cum vor şti cetitorii noştri, d-nul Dr. Ioan Mihu de la Orăştie, cu suflet darnic a pus temelul unui fond cu 25 mii cor. pentru ajutorarea gazetărilor în caz de bătrâneţe, boală etc. Literile fundamentale ale acestui fond au fost întărite de guvern. Fondul însă numai atunci se activează, când va ajunge cel puţin 50 mii cor. Binevoitorii gazetărilor noştri au început deci a dărui bani la acest fond, ca să crească cât mai curând.

În cât ştim, iată darurile ce s'au făcut la fondul ziaristilor al d-lui Dr. Mihu, decând este întărit:

D-nul Vasile Goldis, dir. „Românului“ cor. 50.—
Ziarul „Românul“ „ 50.—
„Acordul“ din Braşov „ 25.—
Ioan Teţu, mare comerciant Bucureşti „ 100.—

Rugăm pe toţi Românii iubitori ai ziaristice, să contribuie la sporirea acestui fond. Să primesc oferte cât de mici. Ofertele au să se trimită băncii „Ardeleana“ în Orăştie (Szászváros), care administrează acest fond.

Plan de învăţământ aprobat. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a aprobat, prin rescriptul său Nr. 73311/1911 noul plan de învăţământ al mitropoliei ortodoxe române. Acest plan s-a şi dat la tipar şi încă înainte de începutul anului şcolar, el se va transpune fiecărui oficiu parohial.

FOLETONUL «GAZ. TRANS.».

Bunătatea şi nevinovăţia în luptă cu răutatea omenească.

Novelă de moravuri, din colecţiunea
Francesco Soave.

Adese-ori nevinovăţia suferă cele mai înfricoşate prigoniri. Dar calumnia şi răutatea nu rămân nici-odată nedescoperite. Următorearea istorioară este un exemplu.

Pe când Pisa şi Florenţa erau două republici deosebite şi amândouă erau mereu frământate de războaiele civile ale Ghelfilor şi Ghibelinilor, se întâmplă, că în Florenţa, un anume Antonio Bandinelli, din partidul Ghelfilor, adăugând la ura de partid şi motive particulare, prinse o duşmănie sălbatică în contra lui Federico Lanucci, care era de ai Ghibelinilor. Într-o zi îl întâlneşte la câmp preumblându-se singur pe malul Arnului, şi de departe îl întâmpină cu injurături grosolane; apoi trage sabia şi se aruncă cu furie asupra lui. Lanucci se apără şi după o lungă luptă, inamicul său, retrăgându-se obosit, cade jos; el îi pune sabia la gât şi, pucându-i să nu facă nici o mişcare, îi

zise: Acum tu vezi, că viaţa ta e în mâna mea; eu ţi-o dăruiesc bucuros, dar cu condiţiunea, ca din acest minut între noi doi să nu mai fie nici o duşmănie particulară. Bandinelli, aflându-se la strămtoare, promise; dar abia se retrase generosul său adversar şi el, ridicându-se furios, îi asvârli o săgeată, ca să-l străpungă. Lanucci avu timp să se apere; apoi, cuprins de-o vie indignaţiune, se întoarce la el: om laş ce eşti, moartea o vrei tu cu ori-ce preţ? mori dar! Şi străpungându-l, îl lăsă într'un lac de sânge.

Retrăgându-se la un prietin al său în Pisa, scrisse de acolo la Florenţa, ca să se justifice. Spre nenorocul lui însă răuticiosul Bandinelli trăia încă. Aflându-l nişte ţărani, cari treceau pe acel drum, îl duseră la Florenţa; şi rana, deşi foarte gravă, nu era mortală. Mişelul la mânia veche adause acum şi pisma şi furia, că a fost învins şi, ca să-şi răsbune, scorni cele mai negre calomnii. Lipsa de dovezi, cari să-l desmintă, îi dăde curagiu. El spunea că a fost atacat şi lovit prin trădare; resculă tot partidul Ghelfilor în contra lui Lanucci; şi nenorocitul, cu toată nevinovăţia şi protestele lui, a fost exilat şi toate bunurile lui confiscate.

Prietinul său Belfiore, după ce în zadar îşi dăde toată osteneala să-l apere, îi

oferi adăpost pentru toată viaţa în casa sa la Pisa; aceasta era singura mângăiere, care-i mai rămăsese în cruda lui nenorocire. Dar o primejdie mai grozavă şi mai înspăimântătoare îl aştepta şi aici. Camera, în care dormia Lanucci, era despărţită de a prietinului său prin o mică sală la mijloc, prin care comunicau amândouă. Într-o noapte, pe când aţipise, fu deşteptat de-odată de un sgomot, care i-se părea, că-l aude în sală. Ridică capul de pe perină şi ascultă, dar nu mai aude nimic. Crezând, că a fost o iluziune, se culcă iar; însă peste câte-va minute aude din nou un geamăt greu, care i-se părea, că vine din camera amicului său. Sare repede din pat, ascultă cu luare aminte; geamătul se repetă, acum mai slab. Atunci aleargă neliniştit în camera lui Belfiore şi-l chiamă mai de multe-ori pe nume: nu-i răspunde nime; s'apropie de pat, pipăie pe prietinul său, îl scutură; el nu se deşteaptă. Înspăimântat se întoarce în camera sa, a-prinde repede lumânarea, se duce din nou la patul lui Belfiore; priveşte îngrozit-oare! află pe nefericitul prietin cu un cuţit înfip în gât, şi scăldat în sângele său, dându-şi cu greutate ultima răsuflare. La această vedere Lanucci scoate un ţipet de durere, îi cade lumânarea din mână, se aruncă peste Belfiore şi rămâne fără simţire.

Intr'aceea sgomotul din cameră deşteaptă pe argaţi şi oamenii casei, cari aleargă din toate părţile. Intră în cameră şi văd înspăimântătoarea scenă: patronul ucis, Lanucci plin de sânge, aruncat peste corpul ucisului, cu ochii nemişcaţi, cu faţa palidă şi schimosită, şi cu lumina fume-gând încă la picioarele lui. Un strigăt de spaimă se înalţă din pieptul tuturor; Lanucci se desmeteşte, se ridică furios şi strigă: Ah, unde-i mişelul, trădătorul? Acest pumnal, ah, de ce nu pot eu să-l înfig întreg în pieptul criminalului?! Scumpul meu prietin, nefericitul Belfiore!... Şi izbucnind într'un plâns spasmodic, se aruncă din nou asupra lui. Incremenţiţi şi îngroziţi rămân cu toţii, neştiind ce să zică şi ce să creadă.

În dimineaţa următoare vestea înfricoşatei întâmplări se răspândi repede în toate părţile, şi întreaga Pisa era emoţionată. Iată fură arestaţi toţi câţi erau în casa lui Belfiore, între cari şi nefericitul Lanucci. Cine şi-ar putea închipui în tristarea lui văzându-se amestecat printre aceia, cari puteau fi învinovaţi de grozavul asasinat?! Însă din nefericire toate împrejurările făceau să rămână bănuiala asupra lui singur. Locul, în care a fost surprins, sângele de care era mănjit, gălbineala şi turburarea ce se vedea pe faţa

Din dietă. În dietă se continuă lupta obstrucționistă împotriva proiectelor de reforme militare. În ședințe se fac votări multe, se ridică interpelări etc. cu un cuvânt se împedecă debateră proiectelor. Numai mai rar se poate ținea câte o vorbire. Între vorbiri rostite amintim vorbirea lui Andrassy și Tisza. Andrassy e împotriva proiectelor, pe când Tisza le sprijinește. Fiecare a vorbit din punctul lui de vedere domnesc, dar deși protivnici, în una sunt de o părere, că sunt *contra votului universal*. Măritile lor își tem domnia, ca Țiganul, când ședea pe perini.

La congresul internațional etnografic, care s-a deschis ieri la Londra, a fost delegat să participe din partea partidului național român părintele *Dr. V. Lucaciu*, ca reprezentant al națiunii române din Ungaria și Transilvania. „Românul” este înformat. Că părintele Lucaciu a sosit luni la Londra și a fost primit cu mare amabilitate de către prietini națiunii române Lordul Fitz-Maurice și Sir Seton-Watson. Părintele Lucaciu va rosti la una din ședințele congresului, în care sunt reprezentate toate națiunile de pe lume, o conferință despre „Chestia rasei române în Orientul Europei”.

Din Perzia. Țara depărtată din Asia, Perzia este teatrul unor lupte crâncene. Șahul Ali Mohamed Mirza, care era contra constituționalismului, (dietă, minister respunzător etc.) a fost detronat la 1908 și în locul lui a fost proclamat de șah fiul lui, un copil minor. Țara era cărmuită de un regent (guvernator) și de un minister.

La detronare Șahul a făgăduit, că nu se va mai amesteca în treburile Perziei. Dar nu s'a ținut de cuvânt. El a stat mereu în legătură cu aderenții săi și zilele acestea s'a întors în Perzia, să-și ocupe din nou tronul. Pe partea lui este seminiția *Turcomanilor*, iar pe partea guvernului stau *Bachliariii*. Între aceste puternice seminiții se va da lupta. Astfel în Perzia vor începe probabil lupte crâncene.

Chestia bisericească în Bucovina.

Cernăuți, 23 Iulie 1911.

Luna trecută s'a ținut în Cernăuți o importantă adunare populară convocată de un comitet în frunte cu rectorul univ. Stefan Saghin, cons. aulic. T. V. Stefanelli și propr. mare Modest cav. de Grigorcea. Adunarea, cercetată de peste 5000 de gospodari, preoți, învățători, funcționari și meseriași, a fost deschisă de rectorul St. Saghin, care a salutat pe cei prezenți și a propus ca președinte al adunării pe bar. Eudoxiu Hormuzachi, care a fost viu aclamat.

La propunerea pâr. Saghin s'au trimis telegrame omagiale la adresa Majestății Sale și a Mitropolitului Dr. Repta. Baronul Hormuzachi a dat apoi cuvântul referentului d-lui dep. Dr. Ipolit Tarnavski, care într-o cuvântare miezoasă a precizat punctul de vedere al Românilor în chestiunea bisericească, cari trebuie să respingă înaintarea Rutenilor pe terenul bisericii. Sfârșind, dep. Tarnavski a propus expediarea unei adrese la Majestatea Sa. În această adresă sunt expuse cauzele pentru convocarea adunării, urmează apoi un scurt istoric despre dezvoltarea bisericii noastre românești, care înființată de domnitorii Moldovei și susținută din averea fondului religios, între al cărui donatori nu se află nici un ruten, a păstrat și sub domnia austriacă caracterul românesc până în prezent și trebuie și de acum să rămâie românească. Până acum Rutenii, grație indulgenței noastre, au câștigat mult teren în biserică în defavoul nostru. Românii sunt gata, pentru a aduce odată pacea în biserică, să încuviințeze înființarea unei episcopii rutene, care să fie susținută din mijloacele fondului religios. Episcopia aceasta să fie independentă în afacerile ei administrative cu un consistoriu deosebit; în chestiunile canonice însă să fie supusă mitropolitului românesc. *O cerere a tuturor Românilor însă este, ca caracterul românesc al bisericii să fie menținut și mai departe.*

Cam aceasta este cuprinsul adresei semnate de toți cei prezenți și alți 12.000 Români, cari n'au putut fi de față. Adrese de acelaș cuprins au fost trimise președintelui consiliului de miniștri Gautsch, metropolitului Dr. V. Repta și prezidentului țării Dr. Bleyleben. Adunarea s'a terminat cu mare entuziasm pe la oarele 4. Cu ocaziunea aceasta au sosit și următoarele două telegrame:

„Împiedecați prin deschiderea camerei deputaților, dorim succes bun în interesul bisericii noastre strămoșești: Deputații *Hormuzachi, Isopescul, Onciul, Sârbu Simionovici.*”

A doua telegramă sună: «Bine voii domnule Baron, a primi mulțămăta mea sinceră pentru urările exprimate și a o spune și diecezanilor adunați. *Mitropolitul Vladimir Repta.*»

F. P.

De la adunarea desp. Diciosân-mărtin al „Asociațiunii”.

Raport general

despre activitatea despărțământului Diciosân-mărtin al „Asociațiunii” dela adunarea generală din 1910, ținută în Lăscud, până în prezent.

Despărțământul Dicio-Sân-mărtin al „Asociațiunii” și-a ținut adunarea generală în Iernut, la 16 c. când pe lângă adunare, s'a aranjat și o expoziție de jocuri naționale și de țesături românești, apoi a

fost teatru, concert și petrecere. Serbările au succes foarte bine și sunt de lăudat toți aceia, cari au lucrat pentru reușita lor.

Dăm de la adunare Raportul general al comitetului, care este următorul:

Suntem la un hotar al vremii, două decenii au trecut dela înființarea despărțământului Diciosân-mărtin al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român și s'a început altul. La acest hotar, asemenea călătorului, să ne oprim pe un moment, să privim îndărăt asupra vremii scurse în noianul vecinicii, să vedem ce am isprăvit în acest răstimp și mai deaproape în anul prezent, la începutul deceniului al treilea.

În viața culturală a unui popor 50 sau 20 ani sunt negreșit un picur în marea nesfârșită a vremilor, dar totuși formează un interval de timp suficient pentru a da dovadă despre rezultatele, ce Asociațiunea-mamă sau fică le-a realizat în mijlocul poporului român în conformitate cu mijloacele și între împrejurările date.

Împrejurări nefavorabile, o istorie plină de mizerii, lipsa unei instituțiuni culturale, cari la alte popoare au fost de mult, poate de veacuri, o economie nedesvoltată și alte rele au îndemnat pe bărbaii luminați și dornici de înaintare ai neamului nostru, ca înainte cu 50 ani să pună bază la o societate rom. culturală: „Asociațiunea” de azi. Au înțeles înaintașii noștri, că poporul român numai prin o muncă intensivă pe toate terenurile vieții sale se va putea valida și ocupa un loc demn între națiunile conlocuitoare.

Poporul român în deplină conștiință a menirii și a puterii sale de viață trebuie să țină pas în dezvoltarea sa culturală cu celelalte popoare civilizate și să tindă în mod conștient spre o cultură înaintată și la o bunăstare materială multămitoare, din puterea sa proprie, pe lângă cea mai mare efortare a sa și a factorilor puși în frunte. Conduși de aceste idei mărețe, după mai multe consfătuiri și după ce s-au făcut pașii de lipsă la guvern în frunte cu capii bisericilor de pe atunci, metropolitul Baron de Șaguna și Alexandru St. Șuluțiu, s-a convocat prima adunare de constituire în Sibiu pe 23 Octombrie 1861.

Scopul general al „Asociațiunii” este: înaintarea culturii poporului român și prin aceasta fericirea lui în toate direcțiile. Nu are poporul nostru nici un interes material sau moral, care ar fi străin de Asoc. și care nu ar găsi în dânsa un devotat și desinteresat apărător și sprijinitor. Și ca Asociațiunea să poată satisface acestor probleme mărețe în mijlocul poporului său împrăștiat în toate părțile, s-au format mai multe despărțăminte cari au un rol de extremă importanță în viața acesteia. Fiind în legătură nemijlocită cu organele conducătoare ale Asociațiunii și cu poporul român progresul Asoc. atârână mult dela zelul și priceperea despărțământelor.

În ce privește momentele mai însemnate din trecutul despărțământului nostru, amintesc în treacăt următoarele; ca așa publicul român, care prin prezența sa atât de impunătoare arată că se interesează mult de progresul și înaintarea acestui despărțământ, să fie în clar.

Despărțăm. Diciosân-mărtin XXXII al Asociațiunii s-a înființat în urma concludului adus în adunarea generală a Asociațiunii ținută la Reghin în 28 August 1890, în adunarea constituantă ținută în 26 Decembrie 1890 în Diciosân-mărtin. Director a fost ales Vasilie Zehan. Despărțământul a funcționat neîntrerupt până în 1900. Dela 1900 până la anul 1905 și-a întrerupt funcționarea, când apoi s'a reorganizat alegând din nou director pe Vasilie Zehan, care a funcționat până la moartea sa întâmplată în anul 1906. La adunarea cercuală din 2 August 1906 s'a ales director d-l. Simion Căluțiu avocat, stând în fruntea despărțământului până în 4 Septembrie 1910, când la adunarea cercuală din Lăscud în urma abdicării directorului și a întregului comitet s'a ales director d-l. Dr. Virgil Radeș iar membrii în comitet d-nii Dr. Romul Boila, Iuliu Laslo, Gregoriu Nistor și Ioan Radeș. Comitetul ales a ținut 2 ședințe, a început o colecție pentru un schiopicton, agenturile înființate au fost reorganizate și și-au început activitatea regulată. Depărțându-se un membru, iar alți doi abdicând, comitetul a conchemat o adunare extraordinară în Cetatea de baltă pe 25 Decembrie 1910, cu care ocaziune s-au ținut 2 prelegeri populare, una de directorul despărțământului Dr. Virgil Radeș despre „Meserii”, alta de d-l. Nicolae Platon despre „Alcoholism” și „Societatea de temperanță.”

În această adunare, în urma abdicării comitetului, s'a ales de director actualul conducător d-l. Dr. Romul Boila și de membrii în comitet: d-nii Dr. Virgil Radeș, Nicolae Tojoran, Alexandru Papiu, Gregoriu Nistor, de membrii suplینți d-nii Augustin Chețan și Nicolae Berghian. Comitetul ales în ședința sa din 31 Decembrie 1910 s'a constituit alegându-se v. președinte d-l. Dr. Virgil Radeș, notar d-l. Nicolae Platon, cassar Nicolae Todea, controlor Ilarie Dulău; iar comitetul central în ședința sa ținută la 21 Ianuarie a. c. a luat act cu aprobare de procesul verbal al adunării cercuale din Cetatea de baltă și de procesul verbal al comitetului de mai sus.

Cu aceasta se începe o nouă epocă în viața acestui despărțământ. Precum la începutul primăverii soarele cu razele sale călduroase face să reinvieze toată firea amorțită și să se redeștepte la o nouă viață zădărcitoare de roduri imbelșugate, astfel s'au înălțat și inimile noastre în sferă mai senine dându-ne puteri nouă în năzuințele și luptele noastre pentru luminarea și înaintarea bunăstării economice a poporului nostru, pentru afirmarea graiului și portului strămoșesc, prelungă toate obstacolele și greutățile ce ni-se pun în calea culturii noastre naționale.

Pentru ca comitetul să poată desvolta o activitate cât mai intensivă, la propunerea dir. desp. s'a decis ca în fiecare săptămână Mercuri la 11 oare să se țină ședință. Aceasta hotărâre mai târziu s'a modificat în sensul, ca în fiecare Mercuri după prima fiecărei luni să se țină ședință. Ședințele în număr de șase, în lipsa altui local, s-au ținut în cancelaria directorului despărțământului, unde am fost primiți cu dragoste. Toate agendele oficioase au fost rezolvate cu cea mai mare punctualitate și armonie.

Comitetul a aflat un teren vast de muncă, înțelenit, neexploatat și cu curaj

lui, luminarea stinsă de curând ce se aflase la picioarele lui, vestea pretinsei trădări și crime dela Florența, toate îl arătau ca vinovat.

Auzind bănuiala, care se întemeia în contra lui, isbucni în mânia violentă. Eu, zise, eu să ucid pe singurul prietin ce aveam în lume, pe acela căruia îi datoram slabul rest de viață, pe care acum o uresc, pe acela, pe care-l iubiam mai mult decât pe mine însuși și pentru care mi-ași fi jertfit de o mie de ori tot sângele până la ultima picătură: eu să-l ucid mișelește? Și în ce mod? noaptea, adormit, sub vălul de apărare al ospitalității și al prietiniei? Așa dar mi-se poate bănuia un suflet așa de crud și de laș? La acest grad de extremă umilință sunt așa dar redus? Dumnezeule înfricoșat! nu m-ai ispitit încă de ajuns? Un om plin de răutate, căruia îi dăruiesc viața, mă atacă prin trădare, mă silește să-l străpung în contra voinței mele; sunt acuzat ca un laș asasin, alungat din patria mea și din tre ai mei, despoiat pentru totdeauna de toate bunurile mele. Un prietin mă primește cu generozitate în casa lui, caută toate mijloacele să-mi ușureze cruda mea nenorocire, el e singura mângâiere ce-mi mai rămâne, pentru el mi-ași fi dat în orice minut viața: acest amic mi-e răpît în mod mișeleșc, și eu nu pot descoperi mă-

car pe trădătorul, nu pot avea cel puțin mângâierea de a-l răsbuna, și pe când durerea pentru această cumplită pierdere mă apasă și-mi sfâșie inima, mă văd acuzat eu însuși de această grozavă trădare? eu însuși, Dumnezeule drept! încă și la această lovitură trebuia să mă aștept?

Zicând aceste vorbe, rămase într-o adâncă desperare. Dar toate acestea nu putură înlătura bănuialile, nu putură nimici probele, cari păreau a vorbi prea pe față contra lui. În senat erau unii, cari mișcați de durerea și sinceritatea care o descopereau în fața lui, cutezară a-i lua apărarea; dar cei mai mulți atribuiău emoțiunea lui prefacerii sau remușcării; ziceau, că probele crimei lui erau prea învederate, că trădarea lui dela Florența le întărea, că asprimea legilor trebuia respectată, că sălbătăcia fărădelegii cerea un exemplu, pe care poporul îl aștepta, că nu se mai putea întârzia. Sărmanul fu osândit aproape cu unanimitate de voturi.

Vestea fatalei sentințe i-se aduse, pe când el sta întins pe pământ în lanțuri strigând: Eu acuzat de asasinat? eu crezut trădător? și tu, dreptule Dumnezeu, o rabzi aceasta? — Când auzi cetindu-i-se sentința, care-l declara vinovat de moarte, întristarea lui ajunse la fura estremă a omului simțitor, care conștiu de nevino-

văția sa, se vede apăsător, a omului de o noare care se vede pătat de cea mai cumplită infamie, a prietinului devotat, care pe lângă durerea de-a fi pierdut pe prietinul său fără să-l poată apăra și mântui cu orice preț, se vede osândit în public și pe veci pentru neagre infamie de a-l fi asasinat el însuși. După această puternică sguđuire sufletească, căzu într-o stare de consternațiune asemenea morții. Din această stare nu se deșteptă decât pentru a cădea din nou în fura desperării. Așa-i trecu întreagă noaptea. Cei din jurul lui îi plângeau de milă, și se sileau luzadar a-l liniști. Nu de groaza morții era mișcat; după pierderea prietinului el aștepta minutul morții ca sfârșitul suferințelor sale. Dar îl chinuia cumplit cruda cugețare, că a fost declarat el însuși ca asasinul lui.

În această supremă durere îi veni în ajutor religiunea. Într-un moment de liniște așinti ochii cu luare aminte asupra unei cruci, care i-se pusese dinainte și pe care vedea chipul lui Isus pironit. Îl privi câteva timp nemșicat. Stând astfel absorbit în cugetările sale, i-se păru că aude un glas plin de blândetă și de iubire, care-i zicea: Eu am fost mai nevinovat decât tine, și vezi ce moarte am avut.

Pătruns de acest glas Dumnezeesc,

se scoală deodată, îmbrățișează sfântul chip și strângându-l cu frăgezime la piept, esclamă: Dumnezeul meu, Dumnezeul meu! ai învins; ah, iartă-mi nebulne mele aiurări: nu mă mai plâng de moarte și de infamie; nu te-am urmat în viață, voui avea mângâierea de a te urma măcar în oara morții. Prea vrednicul și prea nefericitul meu zmic! creștin-ciosul tău Lanucci se grăbește la tine; soartea nedreaptă n'a voit să ajung la vreme, ca să te scap din mâna crudului asasin; vin cel puțin acum să te îmbrățișez. Ah! grăbiți minutul fatal, grăbiți-l, eu îl doresc.

Vorbind astfel îi podidi un dulce plâns, care stoarse siroaie de lacrimi tuturor privitorilor. Nime nu se mai îndoia de nevinovăția lui, fiecare ar fi stat garant pentru el; un murmur se deșteptă și creștea de toate părțile; se șoptea că sentința e pripită și trebuie amănată; că trebuie să se facă noi cercetări, să se adune noi informațiuni, să se lase timp de ajuns pentru descoperirea vinovatului, care nu putea fi Lanucci... Mulți erau hotărâți, să recurgă sărbătorește la judecatori. Opiniunea publică întreagă era pentru el, când lată că sosește în fuga mare un curier grăbit dela Florența, care o confirmă.

s-a pus pe lucru, căci mulți erau cei dornici de lumină și hrană sufletească.

Cu mâinile în sân nu poți merge înainte, nădejde în un viitor mai bun, numai atunci putem avea, dacă ne vom pune pe lucru, dacă vom pune stăruințele noastre zi de zi, petricică de petricică la ridicarea acestui edificiu mare și măntuitor. Numai atunci ne vom întări și vom înainta, dacă vom nizi spre idealul muncii. Azi, când este vorbă de ridicarea poporului din neștiință, nu este ertat să ne descurăgizeze nimic sub soare, în însuflețirea noastră pentru acest ideal, trebuie să îndrăznim a cere chiar și imposibilul. Conduși de aceste gânduri bune s-a început seria prelegerilor populare, cari s-au ținut 17.

Prima prelegere populară s-a ținut în frunța comună Bachnea pe Târnăvă în sus, sub conducerea directorului desp. în sala școlii de stat în 15 Ianuarie 1911. Din Diciosănmărtin ne-am prezentat în număr frumos 7 inși și inteligență din jurul Bachnei. Popor număros, între cari și maghiari. Aici a trebuit să ne convingem, că tot începutul este greu. Prelegeri s-au ținut 2. D-l. Dr. Virgil Radeș despre »Meserii», »Sădirea și cultivarea viei», iar d-l. N. Piaton despre »Alcoholism». Când directorul desp. a invitat poporul să se înscrie de membrii ajutători cu 2 coroane; afară de doi, dintre cari unul s-a înscris de membru ordinar și celălalt de membru ajutător, toți au părăsit sala fără a avea pe cine înscrie dintre poporeni. Fiind timpul scurt ne-am grăbit la gară desiluzionați de sporul slab și puținul interes ce l'am văzut, dară cu atât mai convinși că trebuie să ne punem pe lucru din răspuneri și necunoscând oboseală și pierdere de vreme să cutriem toate comunele despărțământului spre a trezi sentimentele adevărate de însuflețire și de jertfă a neamului nostru din aceste părți.

A doua prelegere s-a ținut sub conducerea direc. desp. pe un timp de iarnă neplăcut în Tirimia mare, în 22/I. 1911. D-l. Teofil Moldovan inv. în Ernūt a citit o prelegere despre »demoralizarea vieții casnice». Dir. desp. cu multă însuflețire, ilustrând cu exemple scoase din viața plugarului, desvoaltă tema din sfera dreptului despre »Datorințele omului față de stat și încunjurarea proceselor nebazate». V. președintele d-l. Dr. V. Radeș cu multă bunăvoință îndeamnă poporul să îmbrățișeze meseriile ca un izvor nou de câștig pentru poporul nostru. S-au înscris din cei 220 de ascultători mai bine de 10%, 23 ca membri ajutători; s-a instituit o agentură și bibliotecă din 42 cărți.

A 3-ia prelegere s-a ținut în comuna Băgaci, în prezența unui popor număros. Comitetul despărțământului în frunte cu dir. a avut parte de o frumoasă primire din partea însuflețitului popor. Părintele Ilarie Dulău a vorbit: »Despre muncă, crutare și rugăciune ca mijloace de înaintare, d-l. Dr. Virgil Radeș a vorbit liber despre: »Libertatea și foloasele învățături, contractele scrise și verbale», d-l. Alexandru Petrașiu a vorbit »despre foloasele scrisului și cetitului». S-a instituit o agentură și bibliotecă.

Urmând comitetul desp. șirul prelegerilor populare, s-a prezentat în 12/II în comuna Giuluș, o comună ascunsă de lume. Bieții noștri români de acolo au fost impresionați până la extrem de sărbătoarea rară. Popor și inteligență număroasă din loc și jur. Prelegerea se începe cu un re-

marcabil cuvânt de deschidere al directorului despărțământului, în care arată scopul dublu al prelegerilor de acolo. »Pe deoparte avem să vă împărțăm învățături folositoare, pe de altă parte am venit la dorința energicului dn. protopop A. Papiu ca să relinviem școala românească apușă eri alaltaeri. Și cuvântul trup sa făcut. Haraicul preot George Nicoara a vorbit cu multă pricepere despre: »Analfabetism». După câteva instrucțiuni date din sfera dreptului de dir. desp. a urmat prelegerea d-lui Nicolae Degan despre: »Beție și urmările ei». S-au înscris 7 membrii ajutători plus 5 de mai înainte, în urma cărui fapt dir. a instituit o agentură și a pus bază la o bibliotecă.

Putem constata cu bucurie, că toate prelegerile populare ținute au avut rezultatele cele mai frumoase. Prelegerea ținută în Blăjei însă a întrecut toate așteptările, înscriindu-se într-o zi 53 membrii ajutători din o singură comună. În numele comitetului a mers la fața locului dir. și d-l. Nicolae Platon. După deschiderea adunării a urmat prelegerea d-lui Laurențiu Moldovan despre »Meserii» și »Peronopora». D-l. Nicolae Platon a vorbit despre: »Alcoholism». Și aici s-a instituit o agentură și o bibliotecă văzându-se însuflețirea cea mare a poporului.

După românii bravidin Blăjei au dat frumoasă dovadă a simțului de jertfă și de dragoste și românii din comuna Veț. S-au înscris 41 membrii ajutători astfel, că agentura și bibliotecă înființată este sprijinită în o măsură neașteptată. În prezența unei inteligențe și popor număros, la 300 persoane, a ținut prelegerea succesă după cuvântul de deschidere al dir. desp. d-l. Nicolae Ticăciu: »Combaterea luxului». A urmat apoi dir. dând sfaturi practice din sfera dreptului. D-l. George Porime: »Despre împărțirea și îngrijirea unei moși după comasare».

O prelegere populară bine răușită a ținut comitetul desp. în 12/III în comuna Chirileu pe Murăș. Au fost de față la 600 oameni din loc și jur, inteligență număroasă. Dir. desp. caracterizând scopul asoc. și al prelegerilor populare a deschis ședința, urmând trei disertațiuni potrivite și folositoare. D-l. Alexandru Macarie: »Despre pedecile ce stau în calea înaintării economice și culturale a poporului nostru». D-l. Emil Frâncu vorbește »Despre stupărit» și d-l. Emil Birtolon »Despre asigurarea vitelor». S-au înscris 15 membrii ajutători, s-a instituit o agentură și o bibliotecă. Adunarea a făcut cea mai bună impresie asupra poporului din aceste părți, care până acuma a fost lipsit de orice mișcare culturală, nu a prea dat semne de viață.

În Santamaria la 26/III. în prezența unui popor de 600 din loc și jur. precum și inteligență număroasă s-a ținut a 8-a prelegere populară, sub conducerea dir. desp. D-l. Dumitru L. Todoran a vorbit: »Despre cultura pomilor și folosul lor» arătând felurile moduri de nobilitare, iar dir. desp. despre unele boale din poporul nostru: »Lenea, risipa, beția, analfabetism, necinstirea portului național». S-a înscris un membru ordinar, 9 ajutători, din comuna Vesăuș 9, din Feisa 2 membrii ajutători. Sa instituit o agentură și o bibliotecă.

(Va urma).

Ucigașul lui Belfiore fusese un asasin trimis de barbarul Bandinelli, ca să ucidă pe Lanucci. Nemulțumit că prin calumniile sale a despoiat pe Lanucci de bunurile sale și l-a esilat pentru totdeauna, voia să-i iee și viața; și promise unui mișel o mare răsplată, ca să-i implinească planul. Acesta, mergând la Pisa și spionând să afle locuința și persoana pentru care venise, s'a introdus pe sub acuns în casa lui Belfiore și a stat acolo, nevăzut, până după miezul nopții. Atunci, în întunec și în cea mai mare tăcere, intră să-și implinească criminalul scop. Dar în loc de a lovi pe Lanucci, în acei înspăimântător minut greșind camera, ucise pe Belfiore. Fugind apoi repede din Pisa, fu surprins aproape de Florența de un alt ticălos ca el, pe care infamul Bandinelli îl trimisese să-l curețe de pe lume, ca să nu poată fi descoperită fața lui infernală. Dar această nouă cursă vicleană fu ruina lui și mântuirea nevinovatului său adversar, pe care voia să-l înmormânteze în cea mai neagră prăpastie. Asasinul lui Belfiore, rănit de moarte, când își văzu sfârșitul, mărturisî, că el a asasinat pe Belfiore din greșală, având ordinul lui Bandinelli să ucidă pe Lanucci. Saticul autor al acestor crime fu arestat, și îndată fu trimis la Pisa un curier, care să anunțe cele descoperite.

Bucuria întregului popor, care începuse a avea un viu interes pentru nefericitul Lanucci, era nemărginită. Dar puțin lipsi, ca îmbucurătoarea veste, în loc de a-l scăpa, să nu-i grăbească moartea. Auzind pe neașteptate, că nevinovăția lui e descoperită, fu cuprins de o emoțiune așa de puternică, încât căzu fără simțire și aproape fără viață. Dându-i-se însă ajutoarele necesare, își veni pe încet în simțire; și cu onoare sărbătorească a fost scos din arest și i s'a redat libertatea.

Mișelul Bandinelli a mărturisit nu numai asasinatelor puse la cale de el, ci și intrigile și calumniile, cu cari ponegrise pe nevinovatul său adversar, și a fost pedepsit pentru toate aceste fărădelegi. Lanucci, din contră, printr'un decret onorific a fost rechemat în Florența, unde a fost primit ca și în triumf; i s'au restituit bunurile confiscate, ba i s-a mai dat încă o parte din averea lui Bandinelli.

Cu toate acestea, nu se putea mângăia de moartea amicului său Belfiore, de care nu era vinovat, dar pentru care el fusese un prea nefericit privilegiu.

M. Străjanu.

ȘTIRI.

— 13 Iulie v.

Programul serbărilor dela Blaj s'a stabilit, precum ni-se scrie, definitiv. Serbările se încep Duminică în 27 Aug. n. cu primirea comitetelor centrale ale »Asociațiunii» și ale Societății noastre teatrale, după care urmează o convenire la otelul »Univers».

Luni în 28 Aug. n. după sf. liturgie în catedrală, celebrată de I. P. S. Sa Mitropolitul, ședința I a Asociațiunii. După ședință deschiderea expoziției culturale și banchet. După amiază cortegiul etnografic și petrecere populară. Seara concert.

Marti în 29 Aug. n. după liturgie procesiune la biserica parohială, unde se va celebra un parastas la mormintele mitropolitului Șuluțiu, Timoteiu Cipariu și a celorlalți întemeietori ai Asociațiunii. După parastas prima ședință a »Societății teatrale române», apoi ședința festivă a secțiilor literare. După amiază ședința a doua a »Asociațiunii» iar seara reprezentarea baladei »Mănăstirea de Argeș» și bal.

Miercuri în 30 Aug. n. După liturgie împreună cu doxologia cea mare ședința a II-a a Societății teatrale. După amiază petrecere populară în grădina din Vesa iar seara teatru. — Cor.

D-nul A. D. Xenopol la noi. Am dat știrea, că ilustrul profesor de la universitatea din Iași și marele nostru istoric, d-nul A. D. Xenopol se află cu st. sa familie în vilegiatură, la Râșnov.

Salutând pe ilustrul oaspe pe plaiurile noastre, suntem veseli a anunța on. noștri cetitori, că dânsul a binevoit a ne pune la dispoziție un excelent articol, din domeniul istoriei române, pe care îl vom da în n-rul de mâne.

La adunarea despărțământului «Tășnad» al »Asociațiunii», ținută în 16 Iulie 1911, părintele V. Păceaș a rostit o frumoasă conferință despre »adevărata cultură și foloasele ei», pe care începem s'o publicăm în fruntea nrului nostru de astăzi.

Corul Bis. Sf. Treimi de pe Tocile, Brașov, va da un concert împreună cu dans Sâmbătă în 16/29 Iulie a. c. în grădina dela »Casa de tir» (Schützenhaus) sub dirigența d-lui G. Mercheșan, cu următorul program:

1 a) G. Dima: »Trei colori» cor mixt. b) D. G. Kiriac: »Morarul» cor mixt. c) F. Mendelsohn: »Cântecul ciocăriei» cor mixt. 2 Declamațiune. 3 a) G. Dima: »Ce faci Ioană» cor mixt. b) D. G. Kiriac: »Străină pe lume» cor mixt. c) G. Dima: »Hei leliță din cel sat» cor mixt. 4 Declamațiune. 5 a) G. Dima: »Mândruțică de demult» cor mixt. b) I. Vidu: »Toaca» cor mixt. c) G. Mercheșan: »Marșul unirei» cor mixt.

Concertul va fi la mese întinse. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. Suprasolviri se primesc cu mulțămîță și se vor publica. Începutul la 8 oare seara. — Invitări speciale nu se trimit. În caz de timp nefavorabil concertul se va ținea în sala cea mare. La acest concert toți membrii corului afară de coriști vor plăti taxa de intrare.

Regele Carol pe valea Timișului. Din Timișul de sus ni se scrie: Regele Carol a făcut Luni la orele 6 după amiază o preumblare cu automobilul până aproape de Brașov. La întoarcere suveranul s-a oprit puțin pe valea Timișului.

Cununie. D-șoara Maria Ghimbășan, și d-l Romulus Cosma ne anunță cununia lor religioasă, care va avea loc Duminică în 17 (30) Iulie a. c. la orele 11½ a. m. în biserica gr. or. rom. din Stupini-Brașov.

Logodnă. Rea-Sylvia Avram și Costică Mateescu logodiți. Deva-București. 7 (20) Iulie 1911.

Convenire colegială. În senzul mandatului primit odinioară, îmi face plăcere a invita prin aceasta pe toți absolvenții liceului din Blaj al anului 1886, ca pe ziua de 26 ale lunei lui August st. n. a. c. sara, să se prezente în Blaj la convenirea colegială de 25 ani. Ziua de 27 a lui August va fi închinată: a aduce iubirei și memoriei colegiale priinos, nu mai puțin a ne manifesta sentimentele de grațitudine și omagiu tuturor celor în drept. Cu totul revederei cu bine, semnez. Cățina, 26 Iulie 1911. Ieronim Dănilă, v.-protopop, preș. conven.

România Agricolă. A apărut în ediția II-a completată excelenta carte: »România Agricolă», studiu economic, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala sup. dela He-restrău etc. București 1911. (Prețul 3 lei 50 bani).

Este un studiu economic detaliat și de mare preț. Dăm din el în n-rul de azi un capitol: »Mocanii și Tătușienii».

Victimile aviației. Societatea pentru promovarea aviației în Rusia a aranjat un sbor între orașele Petersburg și Moscva, la care s-au înscris 7 aviatori ruși, între cari și Românul basarabean Costin. Rușii însă n-au prea avut deastădată noroc, căci aproape toți aviatorii s-au nenorocit. Aviatorul Șlusarenko, care plecase cu pasagerul Shimansky, a căzut lângă Tsarskoe-Selo. Shimansky a murit iar Șlusarenko are picioarele sfărâmate. Aviatorul Jan-kovski, plecat eri după amiază dela Wischniwolotschensk, a căzut lângă oraș în mlaștină. Costin, cu un pasager, a plecat dela Waldai și a căzut de asemenea în mlaștine. Aviatorii sunt nevătămați.

Serbări culturale în Teaca. Serbări culturale în Teaca, se vor ținea în ordinea următoare: Duminică, în 6 August n. a. c. la 3 oare d. a. în sala școlii române gr.-cat.: 1. Adunarea generală a despărțământului Teaca a »Asociațiunii» iar îndată după terminarea acesteia 2. Adunarea ordinară a cercului cu comitet filial Teaca a »Societății teatrale române din Ungaria». La 8 oare seara în sala otelului »Rijemer»: Producțiunea teatrală urmată de dans, în favorul bisericii gr.-cat. din Teaca.

Comitetul aranjator.

Tinerimea română din Zlatua și jur aranjează o petrecere de vară în 25 Iunie st. n., a. c., (a doua Duminică după Rusalii) în pavilionul otelului »Glück auf».

Schimbarea vecinilor din suburbul Blumăna. Dela căpitănatul orașului primim spre publicare împărțirea nouă a vecinilor din Blumăna, în modul următor:

I. Vecinia Curmătură: Curmătură A. și B. II. Vecinia Str. Morii: Str. Morii, str. Studentului, str. Timișului, str. Canalului-Timiș, Șirul lui Iancu, str. Elisabeta, str. Honveziilor, Calea Dârstei, str. Fântăni, dela n-rii 42—62, str. Grădinii dela 14—16, str. Fabricii 2 și str. Olarilor; III. Vecinia str. Fântăni: str. Fântăni nr. 1—41 și nr. 21b.—40, str. Kiss și str. Spitalului-militar nr. 1—11; IV. Vecinia str. Gării: str. Gării nr. 1—23a, și 2—Șirul cetățuei, str. Băii de peatră și str. Măestruului; V. Vecinia str. Agrașelo. str. Agrașelor, str. Sacului, Str. Gr dinarilor, str. Gromes, str. Livezi, str. Dealul morii, str. Băilor, str. Magazinilor. Gara, str. Fabricii 1—19 și 2a—60, str. Fântăni nr. 43—51, str. Sătaș nr. 1—13 și 2—40, str. Gării nr. 25—55 și 38—74 și Calea Zizinului. VI. Vecinia Gacimaier: str. Furcilor și str. Sătaș nr. 15—45 și 42—126.

O declarațiune. Suntem rugați a da loc următoarei declarațiuni:

Referitor la neadevărurile publicate în foaia »Deșteptarea» n-rul 26 din 30 Iunie st. v. a. c. nu mă dimit a răspunde, îmi voi lua însă satisfacție pe cale judecătorească față de autorul »Ecoului». Zernești în 14 (27) Iulie 1911. Cu distincă stimă Nicolau Ilie inv.

Noua bancă de asigurare. Atragem atențiunea celor interesați asupra concursului ce-l publică Banca generală de asigurare din Sibiu pentru două posturi de funcționari. După informațiunile ce le avem, funcționarii aleși vor fi destinați: unul pentru secția asigurărilor de foc, și altul pentru cele de viață a sus numitei bănci. Sunt două posturi bune și de viitor.

Recomandăm magazinul nostru ca cel mai estin și mai solid; avem toate obiectele de modă pentru dame și domni, pregătim costume în timpul cel mai scurt. Cel mai mare asortiment în lîngerie și confecțiune. — Frații Simay.

Local de întălnire pentru Românii din Brașov este restaurantul Suciu, aflător în cel mai frumos loc al Brașovului, pe promenada de jos, lângă stațiunea tramva-lului. Aviz Românilor călători prin Brașov.

Restaurantul Suciu are o bucătărie excelentă și beuturile cele mai bune și cu prețuri ieftine.

Adunarea învățătorilor gr. cat. români sălăgeni s'a ținut, precum am anunțat, Duminică trecută în comuna Santău, sub prezidiul vicarului octogenar al Silvaniei A. Barbulovici, care a deschis adunarea printr'o vorbire frumoasă relevând importanța și bogata activitate a reuniunii jubilate. Nesosindu-ne încă un raport despre această adunare, reținem dintr'o corespondență trimisă ziarului „Românul” următoarele:

După prezentarea memoriului jubilar al reuniunii, scris de harnicul secretar al reuniunii I. Oros, s'a luat în discuție rescriptul ministerial în chestia ștergerii din titlu și sigilul reuniunii a atributului de „român”. Referada a fost ținută demn de către inimosul învățător din Blajea T. Murășan, carele pe baza opiniei juriscenzurului propune a se recurge pe calea consistorului școlastic diecezan la ministeriu, pentru abrogarea ordinului din chestie și pentru respectarea intactă a titlului original, aprobat acum 40 ani și prin urmare legal. Propunerea aceasta fără discuție se enunță de concluz. Interesant este motivul ordinului din chestie, apărut și de vicelanul inspector, care încă a fost de față, că adevăratele țării nu cunosc biserică gr. cat. împărțită după naționalitate. Acest motiv a fost după merit veștjit de către noul avocat din Tășnad Dr. A. Aciu, ca substitut al juriscenzurului absent. Cu un cuvânt concluzul acesta adus unanim e un gest demn și frumos.

Corespondentul mai relevă și o apariție tristă și condamnată. În decursul discuției obiectelor dela ordinea zilei amii dintre învățătorii români s'ar fi folosit de limba statului probabil de dragul inspectorului școlar, care era prezent.

Seara a avut loc reprezentățiunea dată de trupa d-lui Aurel P. Bănuțiu, care a avut o reușită foarte frumoasă.

Din despărțămintele „Asociațiunii”.

— Convocări. —

Desp. Ibașfalău.

Despărțământul Ibașfalău al »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, invită pe calea aceasta pe toți binevoitorii și sprijinitorii acestei instituții culturale la adunarea sa cercuală generală, care se va ținea Duminică la 6 August st. n. 1911 în Nadeșul săsesc, cu următorul program :

1. Deschiderea adunării prin președinte la 11 oare a. m.
2. Raportul secretariului despre activitatea despărțământului.
3. Raportul cassarului pe 1910 și preliminarul anului 1911.
4. Esmiterea a 2 comisii:
  - a) Pentru cenzurarea rapoartelor.
  - b) Pentru înscrierea de membrii.
5. Prelegeri populare.
6. Raportul comisiunilor esmise sub p. 4.
7. Instituirea unei agenturi și bibliotecii în Nadeșul săsesc.
8. Alegerea delegaților pentru adunarea generală din Blaj.
9. Designarea locului pentru adunarea generală cercuală din anul viitor.
10. Eventuale propuneri.
11. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului despărțământului Ibașfalău al »Asociațiunii», ținută la 22 Iulie 1911.

George Simu, Dr. Alexandru Morariu, director. secretar.

Desp. Murăș-Uivara.

On. membrii ai »Desp. IV. Murăș-Uivara al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» precum și toți cei ce doresc înaintarea în cultură a poporului român — prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, ce se va ține în curtea parohială gr. cat. din Căpâlnu de Murăș. la 13 Aug. st. n. 1911, 10 oare a. m.

Emiliu Pop dir. desp.

„Plugarul”.

— Aviz. —

Prin aceasta aducem la cunoștință tuturor membrilor, precum și întregului public românesc, că însoțirea economică comercială »Plugarul» cu sediul în Blaj și-a început activitatea cu 15 Iulie n. 1911, operând în cadrele precizate în statute.

Membrii însoțirii noastre să ni-se adreseze cu toată încrederea, ce trebuie să o aibă omul într-o însoțire a »cărui scop nu e altul, decât a veni într-ajutor economilor noștri la orice cumpărări și valorizări.

Cei ce doresc altor de vie, de pomi, gunoi artificial, mașini agricole, pluguri, grape ș. a., ori cei ce ar dori să-și valorizeze cantități mai mari de bucate, fân, poame, vin ori alte produse economice, să ni-se adreseze nouă.

Prin faptul, că noi desfăcem și mijlocim cantități mari atât la cumpărări cât și la valorizări, suntem în plăcută poziție de a mijloci celor ce vor lucra cu însoțirea »Plugarul» prețurile cele mai convenabile. Iar prin faptul, că toate cumpărările le facem prin specialiști în branșa mărfii respective, cei ce vor face cumpărări prin noi vor fi serviți cu mărfuri de prima calitate și solide, despre ce de altcum direcțiunea acestei însoțiri ia toată răspunderea.

Rugăm tot odată pe cei ce au primit dela noi liste pentru subscrierea de cvote să ni-le retrimită fără întârziere așa cum sunt, ca să ne putem orienta în mod precis asupra capitalului de cvote, ce avem.

Cei ce doresc să înființeze cooperative sătești de ori ce natură: societăți de credit (Reiffeisen) tovarășii pentru cumpărări și valorizări, pentru exarandări ori parcelări de moșii, să ni-se adreseze nouă și noi le vom servi cu toate înviațiunile de lipsă. La dorință trimisul »Plugarului» se va prezenta chiar și în persoană pentru a conlucra în mod practic la înființarea cooperativei proiectate.

În numele direcțiunii:

Ioan F. Negruțiu, Dr. I. Maniu, prezident. director.

Știri de peste săptămână.

În atențiunea d-lor învățători. În înțelesul art. de lege XXVII din 1907, învățătorii, cari au ajutor dela stat, în fiecare an până la finea lui August trebuie să înainteze insp. reg. de școale un conspect detaliat al materialului de învățământ. În scopul de a avea o împărțire de material unitară din cele 5 obiecte de învățământ, ce pretinde legea a le trata conform planului ministerial, subscrișul — la însărcinarea mai multor învățători din comitatul Brașov — am întocmit o împărțire de material pe săptămâni, în conformitate cu planul ministerial și acomodat referințelor școalelor noastre cu limba de propunere română. Pentru a mă putea orienta încâtva asupra numărului ce ar trebui să tipăresc, rog pe acei domni colegi, cari ar dori să aibă numita împărțire de material în schimb prețului de 4 cor., a mă aviza prin o carte postală. Broșura va fi terminată până la finea lui August n. Ananie Boldor dir. și inv. Feketehalom.

Secerișul grâului în România. Cetim în »Seara»: Secerișul grâului s'a terminat peste tot. Acuma s'a început treeratul. Din nefericire, recolta, care se anunța foarte bună astă-primăvară, nu va realiza speranțele agricultorilor. Ingheturile au făcut multe stricăciuni. În privința cantității recolte grâului va fi deci mijlocie anul acesta. În schimb calitatea va fi foarte bună.

Convocare. Învățătorii bătrâni dela școalele confesionale române gr. or. și gr. cat. din comitatul Hunedoarei și din comitatele mărginașe, pensionați după anul 1875—1894 cu câte-o pensune prea modestă de 200—400 cor. insuficientă de a exista, prin aceasta se convoacă la o adunare pe ziua de 24 Iulie (6 August) 1911 la 8 oare a. m. în localul școalei gr. or. rom. din Deva, la care prin aceasta invităm pe toți colegii noștri, pentru a ne sfătui asupra înbunătățirii pozițiunii noastre de existență. Orație 8 1/2, Iulie 1911. George Forasiu, Inv. gr. or. pens. 1893. Alexandru Hossu, Inv. gr. cat. pens. 1890.

Mutarea unor sate din Moldova. În urma groaznicelor inundații din Moldova guvernul român a hotărât să studieze chestiunea mutării satelor, cari au fost distruse de inundații pe malurile Siretului și ale Prutului. Satele Clucereasa, Blehani, Nămăloasa, Cătun și Corbu trebuie să fie neapărat mutate din locușlor actual

— mai ales că ele au fost cu desăvârșire cotropite de apă.

Aeroplan-trăsură-barcă. D. Stelian Dimitrescu mecanic din București lucrează actualmente la construirea unui aeroplan, invenție proprie, care, după cum expune inventatorul principiile — e menit să aducă mari înlesniri aviațiunii. Aparatul d-lui Stelian Dimitrescu prezintă cea mai mare siguranță având următoarele feluri de funcționare: poate rula pe stradă sau alt drum ca orice trăsură; apoi, după o mică manipulație și după ce parcurge o scurtă distanță, aparatul își poate lua zborul cu ușurință în aer; în caz de accident provenit din cauza unei defectuoșități a motorului în timpul funcționării, aparatul poate ateriza chiar și pe apă, pe care își va putea continua drumul ca și pe uscat. Aparatul este aproape terminat și e executat în întregime de inventator. În condițiunile în cari a fost lucrat, mașina și ușurința aparatului va necesita un motor de numai 12 cai putere.

O mohamedancă condamnată la moarte. Tribunalul din Serajevo a condamnat altăieri la moarte pe mohamedanca Plevjak Medija, care și-a ucis bărbatul. La pertractare mohamedanca a declarat, că a săvârșit omorul, fiindcă bărbatul ei ținea mai mult la a doua sa soție decât la dânsa, deși cu cealaltă femeie n-avea copii.

Pustiirea Constantinopolului.

Tocmai în momentele, când poporul turcesc se pregătea să serbeze împlinirea a treizeci de ani dela acordarea constituției, capitala țării a fost cuprinsă de un îngrozitor incendiu, care a bântuit timp de 48 oare și a prefăcut în cenuse mai multe părți ale Constantinopolului. Focul s'a iscat Duminică dimineața și a putut fi localizat de abea Marți.

După raportul oficial al direcțiunii poliției au ars în Stambul 2224 de case, mai bine de 300 de prăvălii, 16 moschee, clădiri publice și anume: biourile statului major și ale municipalității, posturi de jandarmărie, 2 băi, un mausoleu, 2 mănăstiri de derviși, câte-va școale. Raportul constată că focul a izbucnit din cauza imprudenței persianului Mehmed, care a lăsat un mangal aprins în camera unui han. Mehmed și tovarășul lui Muhtar au fost arestați. Raportul desminte svonorile despre o erimă incendiară. Persoanele arestate sunt simpli hoți. Guvernul a destinat suma de 5000 de lire pentru cei păgubiți. Cea mai mare parte din ziarele turcești au deschis liste de subscrițiune.

Holera.

(Istoricul ei. Măsuri de apărare.)

Conferență, ținută în 5 Februarie 1911 în casa națională din Sibiu,

de Dr. I. Beu.

(Fine.)

Profilaxia generală aparține competenței statului, care este dator a întrebuița toate mijloacele potrivite de a împedeca importarea comabaccilului din alte țări și a-l nimici îndată ce s'a ivit în țara proprie. Pentru a arăta cum procedează statul, vom lua două, trei exemple.

Vapoarele, cari pleacă din un port molipsit, au să fie curățite și desinfectate temeinic. Nu le este permis a încărca obiecte suspecte, cum ar fi: sdreanțe, haine vechi, albituri murdare etc. Personalul vaporului și pasagerii vor fi cercetați de un medic înainte de plecare; cei suspecti vor fi reținuți și internați în un spital sau în o beracă de izolare. Un vapor, care a călătorit 7 zile de-a rândul în largul mării fără îmbolnăviri de holeră, poate intra în port fără nici o pedecă; dacă însă nu s'au împlinit 7 zile dela plecare, va trebui să rămână în carantină până la împlinirea acestora. Vapoare, cari au transportat bolnavi de holeră, vor avea să rămână în carantină 7 zile, având a fi curățite și desinfectate. Pasagerii și personalul se coboară pe uscat, unde este împărțit în mici grupe și internat în barace speciale, curățit și desinfectat. Dacă în curs de 7 zile nu se ivește nici un caz de îmbolnăvire, pasagerilor și perso-

nalului se dă drumul liber, după o ultimă curățire și desinfectare.

După aceleași principii se procedează și cu călătorii, cari vin cu trenul din localități molipsite. Din o țară, bântuită de holeră, nu-i permis să treacă vagoane în țara vecină. La stațiunea de graniță se schimbă trenul, iar călătorii și bagajul lor vine cercetat din partea organelor sanitare publice, totdeauna în frunte cu un medic. Cei suspecti cri vin izolați în barace speciale, ori transportați într'un vagon separat până la proximal spital de izolare. Pasagerii sănătoși pot merge la casele lor, dar vor rămânea sub supraveghiere încă 5 zile.

Dacă cu toate măsurile de apărare, totuș s'a ivit holera în țară, autoritățile publice au datorința să împedeca răspândirea molimei. În acest scop primul caz ori primele cazuri trebuie cu cea mai mare rigoare izolate; obiectele atinse de bolnav, dacă sunt fără preț, vor fi arse, cele prețioase se vor desinfecta cu mare grijă, asemenea casa unde a locuit ori stat înainte de îmbolnăvire, trăsura în care a fost transportat etc. Toți aceia, cari au venit în atingere cu bolnavul, vor fi desinfectați, izolați ori cel puțin puși sub supraveghere timp de 5 zile. Numai cu astfel de măsuri, cari sunt destul de draconice, este cu putință a nimici comabaccilii și a împedeca desvoltarea unei epidemii formale.

Asemenea măsuri s'au luat și în patria noastră îndată la ivirea primelor cazuri de holeră, în August a. tr. și ele au fost, mai mult sau mai puțin, menținute până la totala stângere a epidemiei.

Dar, onorat public, măsurile luate de autoritățile publice nu sunt totdeauna îndestulitoare, fie ele cât de bune, energice, draconice chiar. În timpuri de epidemie, ori poate între toate împrejurările, mai presus de grija ce ni-o poartă statul, este grija ce trebuie să ni-o purtăm noi înșine.

E bună și indispensabilă profilaxia generală, dar ea se completează și devine absolut sigură prin profilaxia individuală.

Tocmai pentru importanța ce-o are profilaxia individuală, să-mi dați voe a cita din cuvânt în cuvânt părerea în această privință a doi profesori celebri, anume: Dr. Nothnagel și Dr. Kahler, cari în anul 1892, va să zică în timp de holeră, la însărcinarea guvernului austriac au scris o broșurică despre tractarea holerei și apărarea împotriva ei. Iată ce zice acești profesori:

Profilaxia individuală (după profesorii Nothnagel și Dr. Kahler). „În majoritatea imenză a cazurilor comabaccilul ajunge în corp prin gură, de unde trece în stomac și apoi în intestin, aici se înmulțește și își începe activitatea sa îmbolnăvitoare. El părăsește corpul bolnav înainte de toate pe calea dejectelor (prin scaun) și e în stare a-și păstra afară de organism puterea de viață și infecțiune pentru lung timp între împrejurări favorabile. Comabaccilul se poate constata în dejectele și materiile vomate nu numai în cazuri de holeră declarată, ci și în cazurile de infecțiune ușoară, cunoscute sub numirea de diaree holerică”.

„Dela aceste fapte trebuie să pornescă sfaturile cu privire la profilaxia individuală, și în urmare vor trebui să accentueze, că înainte de toate este a evita venirea în atingere cu dejectele celor bolnavi de holeră, și să indice primejdia transmiterii asupra alimentelor a germenului holerei prin mâni murdărite. Cel puțin tot așa de importantă este primejdia ce rezultă din infecțiunea so-

lului cu germeii holerei. Trebuie să ne cugetăm la posibilitatea molipsirii cu holeră prin apa de beut, prin apa cu care se curăță vasele, poamele proaspete, legumele, în fine prin apa din scaldă, prin apa cu care ne spălăm.

„Cel mai rațional mijloc pentru evitarea amintitelor primejdii de infectare este a desinfecta temeinic mâinile și a întrebuița exclusiv apă feartă, atât pentru beut, cât și pentru scopurile casnice“.

„Pentru indivizii, cari stau în nemijlocită atingere cu bolnavii de holeră, ar trebui cum reiese din cele înșirate, să fie de tot iminent pericolul molipsirii. Esperiența ne arată însă, că nu se întâmplă în măsură așa mare, cum ne-am putea închipui, și de aceea trebuie să căutăm o explicație a acestui fapt imbușurător. El este rezultatul următoarelor considerațiuni. Organismul omenesc se scutește el însuș pe sine contra molipsirii cu holeră, și anume cel mai eficace scut îl oferă funcțiunea nealterată a organului digestivului, îndeosebi a stomacului, prin ceea ce se împedecă așezarea și vegetarea comabacilului. După toate câte se știu în această privință, factorul principal este prezența acidului muriatic în suc gastric“.

„Din cunoștințele ce avem despre felul molipsirii cu holeră, cu privire la profilaxia individuală, se poate stabili ca principiu: încunjurarea tuturor momentelor, cari ar putea să conturbe ori să reducă funcțiunea motorică sau chimică a stomacului. Astfel de momente sunt: surmenări corporale și spirituale, alterațiuni psihice, pe urma cărora, după cum se știe, suferă funcțiunea motorică a stomacului. Mai departe consumarea de bucate grele, pregătite neîndestulitor ori necorăspunzător, de alimente neobiceșuite, dar mai ales prânzuri prea copioase, prin aceea ce se conturbă ori cel puțin poate deveni insuficientă funcțiunea chimică a stomacului și în fine consumul abuziv de beuturi spirituoase“.

„Un remediu profilactic corăspunzător ar fi, mai ales în cazuri și de cea mai mică dispepsie, întrebuițarea de acid muriatic după fiecare mâncare, 8—10 picături în un păhărel de apă feartă.“

„Nu arareori în timp de epidemie unii oameni sufer de constipație, de frica holerei. A neglija o astfel de constipație nu e bine.“

„Să ne ferim de răceli, cari pot da naștere la cataruri în tractul intestinal, și să dăm atențiune igienei generale a corpului (băi, mișcare în liber, somn suficient)“.

„Cataruri esistente de stomac ori de intestine trebuiesc tractate cu cea mai mare îngrijire“.

Așadar profilaxia individuală în timp de holeră este: să încunjurăm toate ocaziunile, cari ar putea slăbi ori îmbolnăvi corpul, îndeosebi stomacul; să ne ferim de beuturi spirituoase; să bem numai apă feartă, în general să întrebuițăm pentru toate scopurile numai apă feartă; nici chiar poamele să nu le mâncăm nefierte, necoapte; să păstrăm cea mai mare curățenie; să ne ferim a veni în atingere cu bolnavi. Tot regele simple, dar foarte bune, cari ne scutesc cu siguranță de molipsire.

Onorat public! Am ajuns la sfârșitul conferenței mele. Termin cu dorința, ca nepoftitul oaspe să rămână în patria lui veche, să ne cruțe cu vizita anunțată și să se mulțamească cu spaima ce a răspândit în toate părțile în toamna trecută. Dacă însă dorința noastră nu se va realiza și holera se va ivi iarăși deodată cu căldurile verii, să o primim cu liniște, fără teamă, căci nu ne poate face

nici un rău, dacă vom avea totdeauna înaintea ochilor măsurile de precauțiune și de apărare ce le-am înșirat.

Cari din planetele sistemului nostru solar sunt locuite?

Până acum se credea probabilă părerea lui Schiaparelli, Lowel și altor astronomi, că după pământ din tot sistemul solar numai Marte mai este locuit. Un celebru fizician svedez, Svante Arhenius, unul din laureatii premiului Nobel pentru fizică, e de părere, că Marte nu poate fi locuit, pentru că are atmosfera prea rară și temperatura foarte joasă, între 155° și 200°, adică aproape de temperatura spațiului interplanetar. Și condițiunile pentru dezvoltarea vieții pe o planetă sunt o temperatură între 0 și 55°, o coajă solidă cum e a pământului, și o atmosferă deasă, bogată de oxigen, de acid carbonic și de vapori de apă, cum e atmosfera noastră. Acestea sunt izvorul și condițiunile vieții vegetale, care la rândul ei, e temeliea vieții animale, a neștimatei specii de ființe, dela infuzorii până la om.

Aceste condițiuni, după observațiunile lui Arhenius, le mai are între planetele soarelui nostru numai Venus. Ea samănă cu pământul; are o atmosferă deasă și încărcată de vapori de apă; și aceste două planete fiind vecine, e probabil ca și compozițiunea lor chimică să fie asemenea; adică, pe lângă oxigenul și hidrogenul din aburii de apă, să aibă și acid carbonic, și prin urmare o bogată viață vegetală.

Lowel și alți astronomi susțin, că Venus nu are rotațiune în jurul osiei sale, că ține întoarsă spre soare totdeauna aceeași față. Dacă ar fi astfel, fața planetei întoarsă spre soare ar fi prea fierbinte, cealaltă față prea rece; și deci, amândouă neprimicioase vieții nici din cauza temperaturii, nici din alte cauze. Atunci toate gazurile de pe suprafața întunecoasă și rece ar fi înghețate și solidificate, afară de eliu și hidrogen; și atmosfera ar trebui să fie foarte rară. Observațiunea mai nouă însă arată pe întreaga suprafața acestei planete o atmosferă f. deasă. De aci se conchide, că e mai adevărată părerea astronomului Diapolski, care afirmă, că Venus se învârtește în jurul osiei sale ca și pământul, în 24 de ore.

Așa dar, din toate planetele sistemului nostru solar, numai pământul și Venus ar fi locuibile și locuite, s-ar afla adică în faza de producțiune a vieții, menită tuturor planetelor. Din planetele inferioare, mai apropiate de soare, Mercuriu nu poate fi locuibil având o singură față întoarsă totdeauna spre soare; celalalt vecin al pământului, Marte, a intrat în vârsta bătrâneții și nu mai are condițiunile necesare pentru producțiunea și dezvoltarea vieții. Jupiter, cea mai mare dintre planete, nu are încă suprafața destul de solidă și stămpărată, ca să producă ființe vietoare; și cine știe câte milioane de ani vor trece, până când va intra și Jupiter și celelalte planete superioare în faza de producțiune, și când se va naște și acolo o nouă lume, poate mai bună, mai vigoroasă și mai fericită decât a noastră de pe pământ. Atunci, peste milioane de ani, condițiunile vieții pe pământ micșorându-se mereu, lumea noastră va fi apus de mult, lăsând rândul altor lumi de pe alte planete; și de mult pământul nostru va fi o uriașă stâncă pustie, cu suprafața presărată de pietri și năsip, asemenea Lunii.

Lector.

ECONOMIE.

Mocanii și Țuțuenii.

Să studiem puțin acea clasă de oameni, care prin bogățiile ei, prin asociațiunile și modurile de câștig, prin viețuirea ei în două țări, atrăsese de timpuriu atențiunea și admirațiunea străinilor asupra ei și era unul din popoarele cele mai curioase din Orientul Europei, — Mocanii. Să vedem pe acei Mocani, cari, ca mari cultivatori de vite și ca peregrini în diferite țări, bucurându-se pretutindeni de mari scutiri și favoruri, după foloasele reale ce ei aduceau fiecărei țări în traficul internațional de produse, să-i vedem ce au fost și ce sunt astăzi.

Vom începe cu autorii străini mai vechi. Astfel preotul Lucas I. Meiburg în „Beschreibung des Fürstentums Ardeselului“ (I. pag. 84) zice: „Ich kenne gemeine Walchen in den sogennanten Sieben Dörfern bei Kronstadt, die Schafheerden von mehreren tausend Schafen bezietzen“ adică: („Cunosc Valahi de rând în așa numitele Săcele de lângă Brașov, cari posed turme de câte mai multe mii de oi“, iar Sulzer ne spune că în anii 1780—1781 au iernat peste 500.000 oi în Valachia iar în anul 1772 au plătit contribuțiunea după 591.210 oi, deși oile țigăi nu erau supuse la biruri.

Pe acele timpuri nu numai oile dar și un mare număr de vite cornute și de cai erau în posesiunea Mocanilor. Mocanii cu cirezile și hergheliile lor, de mii de capete, ce le aduceau în fiecare an din principate, hotărau prețurile vitelor în bălciurile mari de țară dela Brașov, Sibiu, Cluj, Arad, Timișoara, Seghedin, Dobrișin, etc. Modul de a prinde cai și iepi cu arcanul, era un obicei particular al lor, și dela ei l'au luat Ungurii.

Dar să lăsăm pe însăși Mocanii să vorbească și să spună despre averile și bunăstarea lor materială. Unul dintre ei, anume Tipei, zice într-o broșură textual următoarele:

„La leatu 1840 avea unul dintre Seceleni, anume Cosma Purcăria, 800 iepi la herghelie, cea mai bună rasă de 15 pumni; apoi avea Radu Țiței herghelie, și Paraipan tot asemenea, Neculea Popa Șorici 300; fiul său Sandu Popa Șorici, la Bordujani pe Borcea arăndaș, și astăzi mai are încă rasă bună“ etc. Toți vorbesc despre Niță Muscalu, care ajunsese cu numărul cailor din herghelie peste 900, și dimineața și seara se ruga cu nevastă-sa către Dumnezeu cu cuvintele: — „O miie, Doamne, o miie!“ — voiau să atingă numărul cailor de o miie.

Deci sute de capete de cai, mai multe sute de vite cornute, 2—5, 10—20 mii de oi, — acestea erau averea frunțașilor și bogătașilor între Mocanii seceleni. Erau între ei nu numai oameni cu averi însemnate dar și cu o experiență îndelungată transmisă din moși și strămoși — era și la dâșii ceea ce zic Prusiicii veritabili despre sine: „In Ostpreussen ist ein jeder ob Vornehm oder Gering mit dem Halfter in der Hand geboren“. adică: „fiecare este născut cu frâul în mână“.

Ce sunt înăstăzi Mocanii?

Am afirmat mai sus, că ei s'au împărțit în două grupuri: în Mocanii boeriți, pe cari i-am numit Mocanii baroni; aceștia fac pe aristocrații și alții, cari s'au întors din Dobrogea cu bătele înapoi, în urma pierderilor avute din cauza cărciagului.

În loc de a desvolta meseria părintească, în care ei aveau bune experiențe și un material ales în ci-

rezile și turmele lor, și în loc de a-le perfecționa pe baza împărțirii muncii și a spiritului de asociațiune și de progres al timpului modern, ei le-au părăsit și neglijat în mare parte, și s'au aruncat în arenzi de moșii și în agricultura mare de aci, — și aceasta le-a fost peirea lor ca individualitate și categorie deosebită de oameni. În lux și politică ei au căutat să imiteze și concureze cu marii proprietari și cu familiile aristocratice d'aci, și prin aceea și-au mâncat mare parte din averile câștigate de părinți.

În agricultură, Mocanii nu au introdus nici cel puțin sistemul de cultură usitată la țaranul român din Transilvania, care tot era mai bună, decât a arendașilor d'aci; din contră, ei au adoptat sistemul arendașesc al arendașilor greci, au cuprins zeci de mii de pogoane unii ca să le cultive fără de mijloace. În anul expirau oile pe puținul ce aveau pe moșii.

În drumul și expedițiunile mele, multe sălbătăciuni și pustietăți am văzut, dar nicăeri n'am găsit așa sălbătăciune și pustietate ca pe domeniul ținut de Toma Petcu, a archimilionarului dintre ei, pe drumul dela Jegălia de pe Borcea, la gara Marculești, unde pe o distanță de vre-o 60 klm. n'am întâlnit altă vietate decât 4 vulturi mari de miei, Gypsetos barbatus, cât niște viței de bivoli de mari, cari răpesc cărlanul și mioarele de un an și se ridică cu ele în nori. Din 10 țârle, ce au fost pe acea moșie, 8 s'au împrăștiat, fiindcă nababul n'a voit să invoiască 1 vită mare la pășune fără 10 lei în acea sălbăciune, pe când taxa celuilalt arendaș era de 7 lei; 20.000 pogoane îi rămase nearate și necultivate, „grâu pentru ciocârlii“, cum zicea dânsul, și unde a arat, a arat și drumurile. Așa era pe moșiile Jegălia, Dichiseanca și altele la T. Petcu, care se zice că ținea peste 100.000 pogoane, și nu mult mai bine la alții.

Dar să nu cerem oamenilor ce nu au și nu pot avea: agricultură rațională și sistematică. Să vedem cum stau în cultura vitelor, în afacerile cari din moși din strămoși le-au avut ca ocupațiunea lor de căpetenie. Vom indica aci numărul vitelor găsite la dâșii pe vre-o câteva moșii cultivate de Mocanii Săceleni, așa cum le-am găsit: Pe moșia Jegălia la circa 80.000 pogoane vre-o 140 vite cornute în total și vre-o 1—3.000 oi; pe moșia Lichirești la 12.000 pogoane 120 boi de muncă, 80 vite de prăsilă și vre-o 2.000 oi; pe moșia Mihăilești — proprietate de plătit în rate — la 2.400 pogoane 22 bci de muncă, 26 vite cornute și la 1.800 oi; moșia Mânzu de 4.500 pogoane: 40 boi de muncă și 45 vite de prăsilă; pe moșia Nămolosa de 9.000 pogoane întindere: 140 boi de muncă, vre-o 180 vite de prăsilă, vre-o 20 cai și vre-o 400 oi.

În schimb însă, am găsit și la proprietarii indigeni, cari își cultivă ei însăși moșiile, vite poate mai numeroase și mai bune, decât la arendașii mocani, ca d. ex. pe moșiile Cazotta (Buzău), Negrilești în Tecuci, pe moșia Polocin (Tutova) la circa 2.000 pog. 60 boi de muncă, vre-o 45 vite cornute de tamslic și vre-o 530 de oi.

Mocanii noștri nu mai țin vite ca înainte, fiindcă, zic dâșii, nu mai rentează. Și totuși în anul trecut îmi zicea un arendaș grec de pe la Brăila, că singur oaia a fost aceea, care n'a dat greș, — căci dela o oaie el a avut câte 12 lei beneficiu brut. Între 10—12 lei venit de capăt de

oaie, mi au afirmat și alți arendași și Mocani. Cu alte cuvinte, oaia își plătește încă în fiecare an prețul ei căci perechea de oi se vinde cu 20 — 30 lei.

Mulți dintre Mocani au desfăcut vitele și le-au redus pentru a se putea întinde în moșii, iar alții au perdut și vite și moșii. Alții zic că nu pot ține vite din cauza lipsei de pășuni și suhaturi. Instituțiunea dorobanților și călărașilor cu schimbul mi-au declarat-o mai mulți ca vătămătoare pentru cultivatorii de vite, de oarece prin asta oamenii lor de serviciu se duc în fiecare Duminecă la instrucția militară, apoi la concentrări, și se lasă vitele în grija unor băeți fără experiență.

(Va urma).

Dr. G. Maior.

Pentru cultura oilor.

Conduc de scopuri înalta economică. comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene” și aceasta cu scop de a veni cu ajutorul posibil acolo unde este neapărat, a lansat către primăriile noastre comunale următoarea rugămintă:

Onerabilă Primărie Comunală: Scopul «Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului» fiind înaintarea în toate ramurile economice și așa și pe terenul oieritului, cu care se îndeletnicește o mare parte a poporului nostru, pentru a ne putea face o oglindă fidelă despre starea oieritului nostru, Vă rugăm să binevoiti a ne răspunde la întrebările din consemnarea alăturată și a ne-o retrimite cu posibilă grabire și încât ar fi cu putință însoțită de o cantitate oarecare de lână (3-4 suvițe) și aceasta cu scop de a putea determina tăria, tensiunea și elasticitatea ei. (Întrebările din conspect sunt: Câți miei se află în comună? Câte noatine și noatini? Câte oi mari? Câți berbeci? La care rasă aparțin? Câtă lână dă o oaie în termen mijlociu? Cât a fost prețul (ferdelei, chilogramului sau ocalei?) minimal și maximal al lănei? S'a vândut lână spălată sau nespălată? Vândutu-s'a ea locuitorilor din Cisădie sau și din alte părți?).

Sibiu, în 15 Iunie st. n. 1911.

Cu dragoste frățească:

Comitetul central al «Reun. rom. de agricultură din com. Sibiului».

Pant. Lucașu
prez.

Vic. Torășianu
secretar.

Anunț școlar.

Internatul de fetițe din Brașov cu Școală de menaj și industrie casnică.

Reuniunea femeilor române din Brașov aduce la cunoștința onoratului public condițiunile de admitere în Internatul său, pe care îl susține și subvenționează cu o sumă însemnată spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

Invățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălătul și călcatul, legumăritul, croitul de rochi și de rufărie, cusutul cu mașina, diferitele lucruri de rână până la cele mai variate broderii, executarea jachetelor împletite, țesutul la războiu dela cele mai simple până la țesături de Smyrna, covoare și costume naționale.

Invățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei cu tot ce cade în sfera unei bune economice de casă, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară igienă, în deosebi religioasă, limbă și literatură română, limba maghiară și germană, cântări, desen, educațiune familială.

Localul Internatului este proprietatea Reuniunii și este situat în cea mai frumoasă parte a orașului și se compune din două corpuri de casă împreună cu curte și grădină mare.

Primirea elevelor în internat se face cu 1 Septembrie st. v. (14 Sept. st. n.). Deoarece numărul locurilor este limitat, părinții doritori de a aduce ficele lor, sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Taxa anuală este pentru întreținerea și instrucțiunea completă de 400 coroane, inclusive îngrijire medicală și băi, adică câte 40 cor lunar. Taxele se plătesc anticipativ lunar, cu obligământul de a achita toate 10 lunile ale anului școlar.

Elevetele solvente vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să presinte certificat de școală, de botez și de revaccinare.

Fiecare elevă va aduce cu sine: rufărie de corp, câte 6 bucăți, cămăși, pantaloni, camisoane, ciorapi și 12 batiste. Așternut de pat saltea, 2 perini și plapomă cu câte două rânduri de rufărie (4 fețe de perină, 2 cearșafe de plapomă și două cearșafe de saltea (lepedee). Stergare și serviete câte 4. Un cuțit, o furculiță, o lingură mare și o linguriță mică. Perie de haine, perie de cap și perie de dinți, pieptene rar și des. Un palton (haină de iarnă) o cărpă sau un șal pentru curte.

Pentru uniformitate s au reglementat costume uniforme precum și șorțuri uniforme, pe care elevele trebuie să și-le lucreze în internat.

Localul și direcția internatului se află în Brașov, șirul Spitalului Nr. 10.

Informațiuni se pot lua dela președinta Reuniunii, Brașov, Str. Fântâni 34.

Maria B. Băulescu,
presidentă.

Ioan Lengheru,
secretar.

Aviz.

Dupăce Comitetul central al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului generală, anul acesta la Blaj, în zilele de 15/28—17/30 August, când își va ținea adunarea generală și Societatea pentru fond de teatru român, — rugăm pe această cale pe toți P. T. Domni, cari doresc să ia parte la aceste adunări, ca pentru a li-se putea rezerva cuartire, nesmintit să se anunțe la comitetul de incuarterare până la 2/15 August. Scrisorile să se adreseze d-lui Dr. Dănilă Szabó, avocat.

Blaj, la 21 Iuliu 1911. p. comitetul aranjator:

Dr. Iuliu Maniu,
preș. com. aranjator.

A. C. Domșa,
secretar.

Bibliografie.

Compozițiile d-lui Dr. Iustin Cl. Iuga. Zilele trecute a apărut și s'a pus în vânzare în aproape toate librăriile românești dela noi ediția a doua din «Cântece și plângeri», 6 compoziții românești pentru voce și piano de I. Cl. Iuga. Cele șase cântece sunt următoarele: „Dorul de țară”, „Trecut-a bădița dealul”, „Tu te duci bade sărace”, „Frunză verde frunzuliță”, „Cântecul Haiducului” și „Pe sub fereastră curge-un râu” (romăuță). Prețul acestor cântece este redus la 2 cor. plus 10 fileri porto.

D-l I. Cl. Iuga este cunoscut în cercuri largi ca un bun compozitor, priceput dirigent și distins violonist. Din multele d-sale compoziții, cari se află în manuscris au apărut până acum în tipar pe lângă „Cântece și Plângeri” încă următoarele: „Viorele de iarnă” polca mazur pentru piano, „Marșul studenților” pentru piano, „Resignare” romanță pentru voce și piano, și „Thalia română” marș pentru piano. Prezum suntem informați d-l Iuga va da la tipar în curând și alte compoziții ale d-sale. Cea mai nouă a d-sale operă muzicală: cântecile de solo și cor orchestrate pentru piesa populară „Moise Păcurarul” a prezentat-o în manuscris comitetului societății noastre teatrale, pentru a obține un premiu din fundațiunea „Dr. I. M. Hu”.

Atragem din nou atențiunea publicului românesc asupra compozițiilor d-lui Iuga, cari n'or trebui să lipsească din nici o casă românească, unde se cultivă muzica.

Cătețul „Cântece și Plângeri” le primesc studenții, dacă le procură direct dela autor (Brașov Str. Căpitanului) cu prețul de jumătate, adică 1 cor. + porto 10 b.

— A eșit de curând de sub tipar broșura d-lui Dr. Ioan Popp, c. și r. medic-colonel în retragere în Sibiu, care conține: 1. Alcoolul și sistemul nervos. 2. Arterioscleroza sau morbul bătrânețelor. 3. Despre morburile infecțioase ale copiilor. 4. Schimbarea traiului nostru. 5. Lupta în contra morburilor sifilitice. Se poate procura cu prețul de una coroană dela autorul din Sibiu. Din broșurile mai vechi să mai află de vânzare: 1. «Despre cel dintâiu ajutor la vătămări ale ochilor» și 2. «Tutunul ca mijloc de consum cu 40 fileri exemplarul.

Primum la redacție un uvraj, care deși este cunoscut și este bine apreciat în cercurile intelectuale românești, merită totuși să se mai vorbească odată de el. E vorba de Dicționarul universal al Limbei române de Lazăr Șăineanu, Doctor în Litere al Universității din Lipsca, Laureat al Academiei Române și filologul bine cunoscut, ale cărui lucrări filologice și folcloristice au avut atât răsunet.

Dicționarul Universal al Limbei Române este un mic lexicon, în genul micului Larousse sau Brockhaus: comp'ect, conștiincios, exact.

Conține explicații și definiții scurte și lămurite a e întregului vocabular român, al tuturor termenilor de știință — în cel mai larg înțeles al cuvântului — de artă, literatură, comerț și industrie, cuprinde nomenclatura mitologiei și folclorului, o interesantă etimologie a vorbelor populare și, ca supliment un vocabular general biografic, geografic și istoric, cu privire specială la România și țările locuite de Români.

Toate acestea sunt concentrate în 1000 pagini de text pe două coloane și au fost complectate, revăzute și sporite în a doua edițiune, care a apărut de curând.

După cum se vede, este o lucrare de cel mai mare interes și folos pentru toți acei cari se îndeletnicesc cu limba românească: scriitori, profesori și învățători, avocați, medici, preoți, ziaristi, comercianți, studenți și elevi, precum și pentru marea public cetitor al limbei românești.

Dicționarul se găsește de vânzare la: Librăria Archidiecezană, Sibiu; Librăria W. R. C. C. Sibiu; Librăria Ciurcu Brașov; Librăria Mureșianu, Brașov; Librăria Seminarială, Blaj; Librăria Diecezană, Arad; Librăria Ieronim Preda, Făgăraș; Librăria M. Onișor, Năsăud; Librăria Aurora, Gherla. Se poate procura și prin ori care altă librărie sau direct dela editorii: Tipografia I. Samitca și D. Baraș în Craiova (România).

Poezii populare.

Frunză verde de dudău
Bate, dorul tău șal meu
De 'și-ar face podișor,
Podișor numai de dor
Ca să treacă doi cu doi
Și noi bade amândoi,
Ca să treacă tri cu tri
Eară noi ca doi copii.

Mândră mândruța mea
Ori ce-o zice acea stea,
Văd că nu mă voi opri
Până nu te-oi întâlni,
Și eu mândră nu voi sta
Până nu te-oi săruta.

Părăuț cu apă rece
Desculța-m'oi și te-oi trece,
Desculța-m'oi d'un picior
Și te-oi trece cu mult dor,
Desculța-m'oi de-amândouă
Și te-oi trece ca pe-o rouă.

Foaie verde ruptă cruce
Badea vine și se duce
Doru 'mi lasă, dor aduce,
Badea mere și să-ntoarce
Sinul meu durerea-l stoarce,
Bate vântul și nu-nceată
Dorul badii mă săgeată,
Și din lună și din nor
Eu cetesc numai tot dor.

Trandafir de pe cetate
Spune-i mândrii sănătate,
Sănătate că-s departe
Două dealuri ni se departe,
Două dealuri și-o pădure
Și-o grădinuță cu mure
Și-o cale de nouă zile.
Hai pădurea s'o tăiem
Și dealul să-l surupăm,
In grădină să înțrăm
Și mura mândrei s'o dăm.
Să se vadă sat cu sat
Să văd și eu ce-am lăsat.

Frunzuliță foi de nuc
Vine vremea să mă duc,
Să mă duc de-aici cu dor
Ca și luna pe sub nor,
Ca și luna pe sub nor,
Să mă duc de-aici cu jele
Ca și luna printr stele,
Să mă duc să nu ajung
Dorul mândrii să nu-l plâng,
Că dorul de m'a ajunge
N'oi mai înceta a plânge,
O plânge și m'oi văita
Munții de s'or legăna
Codrul de s'o frământa
Pasările s'o mira
Și la mine vor căta
Și cu dor m'or întreba:
Ce plângi tu așa duios
Bădiță voinic frumos,
Doară mândra te-a lăsat
Sau cătană te-au luat?
Eu eu le răspund plângând
Din inimă suspinând:
Cătanuță m'a luat
Mândra mea m'a înșelat
De pe mine m'a lăsat.

Foaie verde trei alace

Fă-mă Doamne ce mi-i face,
Fă-mă pasăre de-argint
Cu aripile de vânt,
Ca să sbor unde mi-i dor,
Și să trag unde mi-i drag.

Sub tufa de rosmarin
Șade badea și bea vin.
Și mă face să-i închin
Facu-i poate de suspin,
Trag năframa pe obraz
Și-i închin cu mult năcaz.
Să umbli bade cu bine
Dar' vezi nu-ți uita de mine.

Cumpărată'n licitare.

— Anecdota. —

— Auzit-ai sorioară
Că Mărița lui Smântân
Se mărită'n astă vară
După un baron bătrân,

Care are datorie
Câte fire-are pe cap,
Și-i săra-, lipit, leliță,
Și-i sărac, cum fi un nap.

— De sărac, zău nu știu cum fi
Fără știu că pe cap n'are
Decât o biată părucă
Cumpărată'n licitare...

Bistrița. Theodor A. Bogdan.

O tabelă interesantă.

Un profesor de la Universitatea americană din Havard a publicat tabela următoare:

1 × 8 + 1 face	9
12 × 8 + 2 »	98
123 × 8 + 3 »	987
1.234 × 8 + 4 »	9.876
12.345 × 8 + 5 »	98.765
123.456 × 8 + 6 »	987.654
1.234.567 × 8 + 7 »	9.876.543
12.345.678 × 8 + 8 »	98.765.432
123.456.789 × 8 + 9 »	987.654.321
1 × 9 + 2 face	11
12 × 9 + 3 »	111
123 × 9 + 4 »	1.111
1.234 × 9 + 5 »	11.111
12.345 × 9 + 6 »	111.111
123.456 × 9 + 7 »	1.111.111
1.234.567 × 9 + 8 »	11.111.111
12.345.678 × 9 + 9 »	111.111.111
123.456.789 × 9 + 10 »	1.111.111.111

Nimeni n'a fost în stare să arate pricina acestei regularități minunate. Nu se încearcă vre-un cetitor de-ai noștri?

Proprietară:

Văd. Elena Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor resp. Ioan Spuderoa.

Wällischhof,

Stabiliment de hidroterapie și sanatoriu aranjat conform tuturor recerșințelor moderne; dietetică după sistemul lui Dr. Lahmann (băi de aer, de soare, de abur, de aer cald, de acid carbonic, de oxigen, de radium, băi electrice, băi medicinale, gimnastică etc. etc.) 30 min. depărtare dela Viena, în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, hysterie, anemie, diabet, diathesă urică, reumatism, boale de stomach și de intestini etc.) Cure de îngrășare și de slăbire. Nu se primesc în stabiliment: boale infecțioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien
Telegrame și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detaluri stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena
Consultațiuni
cu celebritățile medicale, cu specialiștii de facultatea de medicină din Viena.
Telefon nr. 17065.

Városmajor - Sanatorium și

„Hydrotherapie“
26 odăi aranjate cel mai modern; Supraveghere medicală constantă.

Telefon 88—99.

Birou central, stabiliment medical, Ferencz körút 29 n. a. 8—9; d. a. 3—5.

Director, șef.
Dr. Cosmutza.

Cruțați și vă încercați norocul fără margini!!..

Fiecare loz câștigă necondiționat!!.. Câștigurile se plătesc imediat!!..

Tragerile și câștigurile sunt chezașuite din partea visteriei statului!!..

De 500.000 cor.

va fi câștigul principal, care se va sortii la tragerea din 25 August 1911 a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară!!..

VĂ ÎNVITĂM

cu toată onoarea a cumpăra cel puțin o bucată două din lozurile acestea de prima bonitate, cari prezintă necondiționat cel mai bun sistem de păstrare combinat cu celea mai extraordinare sanse de câștig fără de nici un risc și fără a perde un ban măcar!!..

Pentru a înlezni ori cui cumpărarea acestor lozuri, le vindem și pe rate lunare și anume de prezent pe: 35 rate de câte 6 cor.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, îi cvităm a 4-a rată gratuit!!..

Deja după achitarea ratei prime participă fiecare cumpărător la joc, iar câștigul este în întregime al lui. Cu plăcere trimitem oricui prospectul cu explicările necesare. Binevoii a ne trimite adresa corectă.

6 trageri în fiecare an!!..

25 Feb., 25 Apr., 25 Iun., 25 Aug., 25 Oct. și 27 Dec., în decursul cărora se trag la sorți peste 2 și 2 și 1/2 Milioane cor. DURATA JOCULUI este încă cea 48 de ani, în care restimp se împarte proprietarilor de lozuri suma considerabilă de cca 130 de MILIOANE coroame.

ACELAȘ NUMĂR POATE CÎȘTIGA DE MAI MULTE ORI!!..

Lista oficioasă de trageri se trimite după fiecare tragere punctual!

Cu ocaziunea aceasta notăm, că câștigul principal dela tragerea ultimă din 26 Iunie a.c. în sumă de cor. 100.000 s-a solvit deja fericitului posesor al lozului Seria 950. Nr. 9.

Comandele sunt a se adresa pe couponul dela mandatul poștal cătră

Ustredna banka u.c. spol.

Budapest, V. Sas utca 24 sz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Insoțirea industrială brașoveană de mobile ca membru al însoțirii de credit centrala regnicolară.

Magazin de mobile:

în depozit: aranjamente de odăi de dormit, de prânz, odăi pentru domni și de salon. Primește a aranja complet locuințe, birouri și bucătării. Pregătește articoli de comerț și tapiserie.

Se află mobile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă cu preț convenabil pe lângă condiții favorabile.

Strada Vămei 36.

Visitare fără obligament de cumpărare. Proiect de spese gratuit.

Palatul Czell.

Banka generală de asigurare, so. pe acții.

Concurs.

Pentru ocuparea a două posturi de funcționari la Banca generală de asigurare, soc. pe acții în Sibiu, să publică prin aceasta concurs în termenul și sub condițiunile stabilite mai jos.

Concurenții au să dovedească:

1) că au absolvat cu succes bun, cu examen de maturitate sau diplomă, vre-o școală comercială superioară și

2) că sunt deplin sănătoși, că au satisfăcut obligamentelor militare și că nu sunt trecuți de 36 de ani. Cei aleși

1) vor primi salariu anual, — amăsurat pregătirii și vrîstei, — care salariu însă nu va fi mai mic ca cor. 1500;

2) vor fi angajați pe un an de probă, și în caz că serviciul lor va fi corăspunzător, vor putea fi definiți, conform regulamentului pentru funcționari, ce se va stabili prin direcțiunea institutului;

3) vor fi trimiși pe trei luni să facă praxă la societăți de asigurare, în care timp li-se va da și un adaus la salariu;

4) vor trebui să intre în serviciul societății deja la 1 Sept. st. n. a. c.

Se obsearvă însă că cei ce vor dovedi că au și praxă de bancă și că cunosc perfect limba maghiară sau germană, vor fi preferiți.

Cererile instruate cu actele necesare, au să fie inaintate Băncii generale de asigurare, soc. pe acții în Sibiu-Nagyszobes, cel mult până la 15 August st. n. a. c.

Parteniu Cosma m. p.,
președintele direcțiunii Băncii generale de asigurare.
1—2

„ECONOMUL“

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.

Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Vesselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludoșul de Mureș și Aiud.

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în 4000 acțiuni
K. 400.000

„ Fonduri de rezervă „ 290.000

„ Fonduri culturale și de binefacere „ 15.000

„ Depuneri spre fructificare peste „ 2.000.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% până la 5 1/2% după sume și stabilitate; iar dela corporațiuni excepțional favorabile.

Escontează cambii cu cel puțin două subscrieri.

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară cu 7% și 8%. Acoardă împrumuturi hipotecare cu

amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acoardă împrumuturi de Cont curent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%.

„Economul“ ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de acelea s'au făcut la Gilău, Feneș, Sălcieua, Tic, Berind, Măcișul Ung., Gădălin, Ugruț, Ciachi-Gărbău și Cătina. Feiurd și Cuzăplac.

„Economul“ mijlocește cele mai bune asigurări pe viață și contra focului.

Mihael Mosser

Prima fabrică de biciclete din Ardeal.

Brașov, Strada Porții Nr. 39.

Deposit de mașini de cusut.

Cel mai mare Atelier de reparaturi pentru biciclete și mașini de cusut.

Reprezentantul fabricilor vestite de automobile. Garaj pentru Automobile.

Primul strungar de lucș român, Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. public român că am deschis în str. Neagră Nr. 4 un atelier de

strungărie de lucș și mobilă

unde se primesc spre efectuare tot felul de lucrări atingătoare în bransa aceasta precum: Jocuri de popice, Etagere, Cuțere de halne, Fesnece pentru biserică, Picioare de masă, Stălpuri de străni etc. etc.

Primește umbrele de ploaie spre reparat, Violine, tacuri de biliard etc.

Concurenții primesc deslușiri

Comandele se fac solid la timp și prețuri reduse.

Rugând sprijinul onor. public din Brașov român.

Semnez cu deosebită stimă **Ilie Sârbu**

Primul umbrelar român din Brașov și Ungaria.

Specialist în canal (pipe) de putină

prețuri foarte reduse serviciu prompt.

A viz.

Am onoare a aduce la cunoștință onoratului public românesc, că mi-am deschis

cancelaria advocațională
in Budapesta VIII. Hunyadi utca 15.
Dr. Liviu Lința,
Advocat.

Anunț de licitație.

In 6 August st n. la oarele 2 d. am. se va ține in cancelaria școlară, licitație minuendă pentru zugrăvirea bisericii rom. gr. cat. din Tohanul vechiu (Ö.-Tohán)

Prețul de strigare este 3000 cor. Se cere vadiu de 10% din prețul de strigare in bani gata ori in hârtii de valoare.

Se admit și oferte in scrăs. Atât planul de zugrăvire cât și preliminarul de spese, aprobate de P. V. Conzistoriu Metropolitan din Blaj se află in cancelaria parochială din Tohanul vechiu, unde se pot vedea in oarele oficioase. Curatorul bise riceșe își rezervă drept de alegere dintre minuserferenți.

Tohanul vechiu 25 Iulie 1911.

Moise Brumboiu, Dumitru Pop,
paroch, președ. Curatorat. prim curator
1528. 1—1

Sz. 128/911.

Faeladási hirdetés.

Krizba község 1911. évi szeptember hó 2 án délelőtt 10 órakor a községi irodában nyilvános szóbeli és zárt írásbeli ajánlat utján eladja a tulajdonát képező erdő C. üzemosztályában lévő „Keribunári völgy-ben“ törzsenkint megszámozott és kibélyegzett 2016 drb. műszaki célokra alkalmas tölgyfát és 984 darab bükkfát.

Hivatalos becslés szerint a tölgy fák 610.18 tömörköbméter kéreg nélküli műfát, 23.61 ürköbméter hasáb, 65.24 ürköbméter dorong, és 583.61 ürköbméter galy fát és forgácsot, a bükk fák pedig 452.68 ürköbméter hasáb, 15.09 ürköbméter dorong és 23.51 ürköbméter galy fát tartalmaznak.

Kikiáltási ár 8814 korona 34 filér melynek 10% a bánatpénz.

Az erdőrészt a közsegtől 5, a földvári vasuti álomástól 15 kilométerre fekszik.

Utak, fuvar és munkás viszonyok jók.

A részletes becslés, árverezési és szerződési feltételek Krizba község előljáróságánál és a földvári m. kir. járási erdő gondnokánál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Krizba, 1911. július 2 án.

Nr. 1518. 1-2 A községi előljáróság.

A viz.

Să primește **un învățcel**, care să fi absolvat cel puțin 2 clase reale ori gimnaziale în prăvălia de băcănie, ferărie, porțelan și sticlărie a subscrisului.

Nicolae Moldovan,
comersant in Marosheviz.

Avis.

Se primesc imediat **2 ucenici** la măcelăria d-lui Vasile Oltean, măcelar, Brșșov târgul Cailor Nr. 12.

Avis

Se primesc imediat **2 calfe pentru lucru militar și 2 pentru civil**, cu praxă în streinătate de cel puțin 4—5 ani, în atelierul croitoriei D-lui G. Szöcs în Brașov.

Proprietarii de moară din Tohanul vechi (Ö.-Tohán) au lipsă de un **morar diplomat** care să instaleze pe spesele sale proprii, mașinăria de lipsă, pentru a produce toate sortele de făină în moara care se va edifica din nou, pe spesele proprietarilor conform planului construit și care se poate vedea și cere informațiuni dela subscrisul. Se observă că în comună să află stațiune de cale ferată.

Nicolae Popu,
învățător penz și proprietar de moară.

1518 1—3

Curelărie, selărie, fabricație de giamantane și hamuri.

Tot felul de **obiecte de voiaj**, lucrează după dorință, asemenea și Reparaturi

Mihail Mooser

Brașov, Brașo-vechi.

Strada lungă 37.

„Arieșana“

inst. de credit și econ. soc. pe acții in Turda.

Cheque-Conto 25209 — filiala Jara — Telefon 38.

Escomptează cambii simple și hipotecare pe lângă 7—8%.

Face împrumuturi pe obligații intabulate și caventate cu 7—8%.

Financializează tot felul de întreprinderi economice.

Primește depuneri pe lângă libele și in Cont-curent cu 5%, după cari, darea o plătește institutul.

Depuneri se pot face și ridica și prin postă.

Sume de 5—6 mii cor. se pot ridica ori când fără abdicere, sumele mai mari după starea casei.

1438. 1—40

Diracțiunea.

Vasile Muscalu

primul atelier de curelar român

in Brașov, Strada nouă Nr. 18 (casele proprii). Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur Atelierul meu de curelărie, provăzut cu tot felul de hamuri de lux și pentru lucru, din piele de blanc, precum și tot felul de curele de incins, șerpăre, șele in diferite colori, artistic lucrate. Se primesc și reparaturi de tot felul, cu fere, geante de călătorie și pungi etc. etc. precum și plosci de lemn îmbrăcate in curele frumoase, in mărimi și colori diferite.

La atelierul meu de pielărie din Brașov, comanda postale se efeptuesc grabnic și cu prețuri moderate.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“

Strada Cisnădiei 5. SIBIIU. (edificiile proprii.)

Agentura principală in Brașov: H. HERMAN, Strada Porții Nr. 51 recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru **edificii, recolte, mașini, mobile** etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai eține, și in cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu **termin fix**, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări de penziuni, asigurări cu participare la câștig și asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări contra infracției (furt prin spargere), asigurări contra spargerii de sticlă (la galantare), asigurări de accidente (nenorociri corporale), asigurări de garanții și asigurări contra pagubelor la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea an. 1910 K. 5.003,540-78

Capitalele asigurate pe viață achitate . . . . . K. 4.834.801-12

Starea asigurărilor de foc cu sfârșitul anului 1910 . . . K. 119.839,992—

Starea asigurărilor de viață cu sfârșitul anului 1910 . . K. 11.020,226—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . . . K. 2.428,317—

Prospecte in combinațiile cele mai variate se trimite și se dau gratuit orice informații in birourile Direcțiunei, strada Cisnădiei Nr. 5 la agentura principală Brașov. Strada Porții 51. și la toate agenturile.

Persoane versate in Acuisiții, cari au legături bune, se primesc in serviciul institutului in condiții favorabile

A V I Z I !

Subsemnatul, am onoare a face cunoscut Onoratului public din loc și dela sate, cumcă după mai mulți ani de praxă lucrez tot felul de **zugrăviri** începând dela cele mai simple până la cele mai fine după **Modelele cele mai nouă**. Rog pe Onoratul public din loc și dela sate să bine voiască a mă sprijini in bransa aceasta, asigurându-i înainte că-i voi mu țami cu lucrul meu cât se poate de bine, avizându-mă numai prin o carte poștală, semnez cu deosebută stimă

Ioan Preda

zugrav.
Brașov, Strada
Valea Tei Nr. 14.

Societatea pe acții de asigurare națională pentru casuri de nenorociri

aplică pentru centrala ei din Budapesta un

Tânăr inteligent

care a terminat Școalele medii și pe lângă limba maghiară sau germană pcede perfect in scris ca și in vorbire limba română.

Concursele care au să cuprindă date referitoare la etatea concurentului, calificația, activitatea lui de până acuma și pretenșiunile, sunt a se prezenta personal la **Agentura principală brașoveană**.

Târgul inului 31--33 Palatul Czeli.

? De unde ?

să ne procurăm hainele pentru vară?

Numai la

GEORGE SZÖCS,

croitor român, în magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comanda

(in Brașov Str. Mihail Weisz Nr. 10.)

(in casele proprii)

dacă doriți a vă îmbrăca elegant și ieftin.

La mine in prăvălie se gășesc stofele cele mai bune de lână englezească și fabricate in țară și cea mai mare parte din acestea pot vinde sub prețul original. — Pentru croială bună garantez.

Binevoii a da o comandă de probă la mine, folosindu-vă de toate avantajile sus zise. Vvăzându-vă cu plăcere rămân cu stimă

GEORGE SZÖCS,

croitorde modă bărbătească și militară.

1440.1—10.

